

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

1881

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ
ΑΔΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδου Σαββαίου, 6.

1881

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ενδέκατος Συνδρομή ἔτησια: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν κατ' ἰσοχρίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 ἰαννουαρίου ἰασητου έτους καὶ εἰν ἔτησιας — Γραφεῖον τῆς Ἀποδοτικῆς: Ὁδὸς Σταδίου, 6 14 Ἰουλίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Γουφφίνη. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Μυθιστορία εἰς 4 τμ. 352.

13'

Ἡ δεκάτη πέμπτη Μαΐου 1810.

Δεκαπέντε ἡμέραι παρήλθον.

Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ υγεία τῆς Λουκίας ἀνέλαθε ταχέως, ὁ καιρὸς ὑπῆρξε λαμπρὸς, καὶ ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐξηκολούθησε καθ' ἐκάστην πρωτὴν τοὺς ἱππικούς του περιπάτους. Ἦνε κατενθουσιασμένος μὲ τὸν Βούρη — οὕτως ἐδάπτισεν ἡ Λουκία τὴν ἵππον του — οὕτως βελτιοῦται καθ' ἐκάστην καὶ τὸ ἦθος καὶ τὴ βάρδια, ὡς βεβαίως ὁ βαρυνέτος καὶ ἐπιβεβαιοὶ ὁ κόμης, ὅστις ἐπισκέπτεται ἤδη καθ' ἐκάστην τὸν Σίρ Ἰωάννην.

Κατὰ τίνα μυστηριώδη τρόπον τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα συνεννοοῦνται, οὐδαίς κατορθοὶ νὰ μαντεύσῃ, αὐδ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πιθανῶς δύνανται νὰ ἐξηγήσῃσι. Τὴ ἀμφοτέρω πρὸς συνεννόησιν των ἐφόδιον περιορίζεται εἰς εἰκοσάδα γαλλικῶν λέξεων ὅχι ἕτερον συνεννοοῦνται, τὸ γεγονός εἶνε ἀναμφισβήτητον. Ἀπόδειξις τοῦτου εἶνε, ὅτι ὁ Σίρ Ἰωάννης ὁμολογεῖ, ὅτι εἰς τὸν εὐγενῆ του φίλον φερίλει τὴν πρώτην ἰδέαν σχεδίου, ἀποβροφῶντος πᾶσαν αὐτοῦ σκέψιν, καὶ οὕτως τὴν πραγματοποίησιν ἰσχυρῶς ὑποδοθηοῦσιν ὁ τε κόμης καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος· τὸ λαμπρὸν αὐτὸ σχέδιον εἶνε νὰ γείνη συλλογὴ νέων πορτοκαλλεῶν καὶ φοινίκων ἐκ τῶν περιχώρων, καὶ νὰ μεταφωτευθῇ αὕτη κατόπιν εἰς τὸ ἀρχοντικὸν κτήμα τῶν Δάβεν.

— Μάλιστα λέγει ὁ Σίρ Ἰωάννης· θὰ κτίσω πορτοκαλλεῶνα! καὶ αὐτὸ εἶνε τίποτε! φοινικῶνα θὰ κτίσω.

Καὶ τρέχει τὰς χεῖρας του κατενθουσιασμένος. Ὁ βαρυνέτος ἐπιδιώκει ἀκμαίως τὸ σχέδιον του. Ἀνταποκρίνεται πρὸς πάντας τοὺς ἐν Βορδιγέρας ἰδιοκτητὰς φοινίκων· καὶ ἀπὸ τῆς Βορδιγέρας, ὅπου ὑπάρχουσιν οἱ καλλίτεροι φοίνικες, καλπάζει πρὸς τὸ Νᾶν-Ρέλο, ὅπου αἱ πορτοκαλλεῖαι εἶνε, ὡς λέγουσιν, ἀπκράβητοι. Γράφει ἐπὶ τούτῳ πλήθος ἐπιστολῶν, γραμματευσούσας τῆς Λουκίας, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὁ Σίρ Ἰωάννης διατελεῖ ἐν ἀνεκφράστῳ ἀγαλλιάσει, καὶ πάντες περὶ αὐτῶν εἶνε κατευχαριστημένοι.

Ἡ κατόπιν ἐφορτῆς τέλεισι τῶν γενεθλίων τῆς Μις Δάβεν ὑπῆρξε τὸ μέγα γεγονός τῆς δεκαπεν-

θημερίας. Τὸ πανδοχεῖον, οὕτως ἀρχίζει νὰ λησμονῆται ἡ ἀσχημιά, εἶνε θαυμάσιον, καὶ ὑπῆρξε τὸ θέατρον ἐκτάκτου καὶ ἀπιστεύτου δραστηριότητος. Γεῦμα παράδοξον — μετέχον ἰδιωτικῆς ἐφορτῆς καὶ δημοσίας συνάμα πανηγύρεως — εἰς ὃ ὁ Σίρ Ἰωάννης προσεκάλεσε δι' ἐντύπων προσκλητηρίων — ἐδόθη εἰς τὸν κόμητα καὶ εἰς ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ὁ δήμαρχος, πολλοὶ δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ ὁ εἰρηνοδίκης τῆς Βορδιγέρας. Δευτερεύουσαι δὲ καὶ ἄλλαι ἐπίσημοιότητες, ὡς μία καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχθυογραφίας τῆς Λουκίας, εἶχον κληθῆ εἰς ἑσπερίδα.

Τὸ γεῦμα ἦτο πολυτελέστατον· ὁ ἀρχαῖος μάγειρος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλπέγας εἶχεν ἀποδειχθῆ κρεῖττων ἑαυτοῦ. Ὁ Σίρ Ἰωάννης ὑπεδέξατο τοὺς προσκεκλημένους κ' ἐπαρρησιώθη αὐτοὺς μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης, τόσῳ μάλλον, ὅσῳ ἡ φιλοφροσύνη αὐτῆ δὲν ἀνεπτύσσατο ἐν ἐπιτήμῳ περιστάσει ἀλλ' ἀγνώστως οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀνεπισήμως, ὡς ὅταν οἱ ἡγεμόνες, ἀποτιθέμενοι τὸ στέμμα των, προσφέρονται ὡς ἀπλοὶ κόμητες ἢ μαρκήσιοι. Ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐθεώρει ἑαυτὴν ἐν ὁμοίᾳ θέσει ὡς καὶ ὅτε προήδρευε τοῦ ἐτήσιου γεύματος, ὅπερ ἔδιδεν εἰς τοὺς μισθωτὰς τῶν κτημάτων του.

Ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ πανταχοῦ, αἱ προπόσεις εἶσι συνηθέσταται, ἀλλὰ τὰς εὐγλώττους παροινίους δημηγορίας ἀντικαθιστῶσιν αἱ συγχοῦσεις τῶν ποτηρίων. Ὁ κόμης προέπειν εἰς ὑμείαν τοῦ διαπρεποῦς ἀμφιτρόνος καὶ τῆς λατρευτῆς του θυγατρὸς, τὴν πρόποσιν δὲ ταύτην ὑπεδέχθη γενικὸς καὶ ἀκατάσχετος ἐνθουσιασμός. Ὁ δήμαρχος μετὰ ταῦτα καὶ ὁ ὅς τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ἀνέπτυξαν ἕλην αὐτῶν τὴν εὐφραν προτείνοντες τὴν αὐτὴν πρόποσιν ὑπό τινος παραλλαγῆς. Ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐθεώρησεν ὡς ὑποχρέωσιν του νὰ εὐχριστήσῃ εἰς ἰδίῳ ὀνόματος καὶ εἰς ὀνόματος τῆς θυγατρὸς του, ἔπραξε δὲ τοῦτο διὰ προσλαλιᾶς ἱκανῶς μακρῆς ἢν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος μετέφρασεν εἰς τοὺς ἰταλοὺς προσκεκλημένους, καὶ εἰς ἣν ἀπήντησεν αὐτὸς μετὰ τοῦτο δι' ἀγγλικῶν τινῶν προσφῶρων φράσεων, ἐκφραζοῦσάν τὰ αἰσθήματα τῆς δημηγύρεως.

Κατὰ τὴν ἑσπερίδα ἡ Λουκία εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, κυλισθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου τῆς. Περιττὸν δὲ νομίζομεν νὰ εἰπῶμεν ὁποῖον πρῆ-

γαγεν αποτέλεσμα η χάρις αυτής και καλλονή επί του παρομοιωδώς ένθουσιώδους πνεύματος των Ιταλών. Ο Αντώνιος έψαλέ τινα των ζωηροτέρων σικελικών του άσματων, ών μετά χειροκροτημάτων εξηγήθη παταγωδώς ή επανάληψη, και ό διδάσκαλος τής γχογραφίας, όστις ήτο και ποιητής, άπήγγειλεν αυτοσχεδώς σοιέττον εις ύμνον τής μίς Δάβεν, δι' ου παρέβαλεν αυτήν άλλοηλοδιαδόχως προς κείνον, προς φοίνικα, και επί τέλους προς την Άθηναν. Τό πλήρες εύμισθίας εκείνο ποιήμα επεκροτήθη υπό πάντων των παρουσιασμένων, έκτός του κόμητος—όστις ήτο γνωστόν ότι διετέλει έχθρικός διακτεθειμένος προς τον διδάσκαλον τής γχογραφίας — δηλώσαντος δι' έκφραστικών τινων μωρρασμών την δυσπιστίαν αύτου προς τό αυτοσχέδιον τής ποιητικής δημιουργίας του γχογράφου. Εκτός του άσημάντου αυτού έπεισοδίου, όπερ ό βαρωνέτος και ή θυγάτηρ του ουδέ καν παρετήρησαν, και τής προδήλου ψυχρότητος, μεθ' ής οι πλείστοι των προσκεκλημένων απέδρχθησαν τό τέρον, αντικατασταθέν όμοιως ταχέως, τή διαταγή του Σηρ Ιωάννου, διά νέον ριαλόν μέλανος όίνου — πάντα έγέγοντο θαυμάσια και προς κοινήν πάντων εύχαρίστησιν. Ούτω δέ ό Αντώνιος, μετά μακρόν διάλογον αυτού μετά του βαρωνέτου, επί του εξώστου γενομένου, έσελθών άνήγγειλεν άμέσως, εξ όνόματος του άμφιφρόνου, ότι, άν όλίγη μουσική και φιλική συνομιλία ήδύναντο να παράσχουσιν εις τον Σηρ Δάβεν τήν εύχαρίστησιν τής συναναστροφής των παρισταμένων, ό Σηρ Δάβεν ούά τοϋς έδέχετο μετά μεγάλης αυτού εύχαριστήσεως, πάσαν τετάρτην και σάββατον, τήν όγδόνή ώραν τής έσπέρας.

Πρός τήν έορτήν ταύτην συνδέεται γεγονός ήσαν σπουδαίων, όπερ δέν πρέπει ν' άποσιωπηθή, ότι δηλ. ό Αντώνιος κατέκτησεν έντελώς τήν έσπέραν εκείνην τον βαρωνέτον. Δέν δυνάμεθα να βεβαιώσωμεν, άν τήν κατάκτησιν ταύτην συνετέλεσεν ό μέλας επενδύτης και ό λευκός λαϊμοδέτης του ιατροϋ, ή τό διακεκριμένον των τρόπων του, ή ή ήτορική του ευφράδεια· τό βέβαιον όμως έινε, ότι ή καρδία του βαρωνέτου ήλώθη έντελώς. Ο Σηρ Ιωάννης, καθ' όλον τό γεύμα και τήν έσπεριδα προστηλόγη μετά πολλής τιμής προς τον Ιατρον, αποκαλών αύτον έτιμώρ του φίλου και επί τό οικειότερον φίλτατον φίλου του· κατήγγισε δ' επί τέλους να έκφρασήη ήτοις εις τήν Λουκίαν, ότι «αν ό άνθρωπος αυτός επέλιετο να ξυρισθώ, ούά ήδύνατο να καθίστη και εις βασιλεύως πράπεζαν».

Από τής ήμέρας εκείνης ό Αντώνιος έσχε τήν τιμήν να σφίγγη καθ' έκάστην τήν χείρα του βαρωνέτου, ό δέ Γιάννης, εναντίον όλων των διαμαρτυρήσεων του Ιατροϋ, έπέστειλετο πάσαν πρωϊαν εις τήν οικίαν του, φέρον τά χειροίσματα του Σηρ Ιωάννου Δάβεν και τήν έφημεριδα τής προτεραιας.

Δύο ήδη μουσικαι έσπεριδες, ώς αποκαλει τας συναναστροφάς ταύτας ό Σηρ Ιωάννης, έλαβον γέρον εν τώ πανδοχείω κατά τήν τελευταίαν έβδομάδα, ή δέ τρίτη, ήτις περατακουάζεται, εις μεγάλην περιήγαγεν άναστατάσιν όλα τά περιχωρα. Περί ουδενός άλλου γίνεται λόγος εις δέκα λευγών περιμετρον, ή περι των συναυλιών του Αγγλου μιλάριου. Επισκεπται από τής Πητιμίας και του Σάν-Ρέμου έρχονται ν' άφήσασι τά επισκεπτήριά των εις τήν Σηρ Ιωάννην και τήν μίς Δάβεν, πλήθος δέ ανθρώπων επικαλουται τήν μεσιτείαν του κόμητος και του Ιατροϋ, ίνα προτεληθώσι. Η διεύθυνσις τής μουσικής έιν' έντελώς ανατεθειμένη εις τον Ιατρον Αντώνιον, υπό τήν άνωτάτην δ' αυτού εποπτείαν έκτελούνται αί συναυλίαι. Οι μουσικοί—βαρκυλοσ, βάρβιτος και λύρα—είνε πάντες φιλόμουσοι εκ Βορδιγέρας· τέταρτος δέ τάσσεται ό Αντώνιος, πίζων έξ ύπαρμιούς κιθάραν και αυλόν. Τό μικρόν δωμάτιον τής Χούτσινς μεταβάλλεται πάσαν τετάρτην και σάββατον εις αίθουσαν κυλικήν, όπου αναψύχονται οι προσκεκλημένοι. Ο Σηρ Ιωάννης έινε τας έσπέρας αύτας κατενθουσιασμένος και τό ήθος δ' αυτού και ή φωνή και τό βλέμμα φαίνονται λέγοντα : Εγώ είμαι ό κύριος και δεσπότης των περι έμέ. Τας άλλας ήμέρας τήν συναναστροφήν του βαρωνέτου αποτελούσιν ό κόμης και ό Ιατρος Αντώνιος· προς τοϋς προνομιούχους δέ τούτους οικείους εκφράζεται ένίοτε ό Σηρ Ιωάννης—ένώ πίνει τό τέρον του,—περί τής έν Λονδίνω άριστοκρατικής ζωής, ύπαιμισθόμενος που και που τας λαμπρότητας του πύργου του και τό μεγαλειον τής γενεάς του. Τήν δεκάτην ακριβώς ώραν αρχίζει να παίζη ζατρίκιον μετά του Ιατροϋ, τότε δέ αποσύρεται ή Λουκία και ό κόμης αποκοιμάται όσον δύναται συχνότερον. Ο Σηρ Ιωάννης καρδαίνει πάντοτε τακτικώς εκ τριών παιγνιδίων τά ήθα, διότι ό Αντώνιος ανεκλόψεν, ότι ό βαρωνέτος δέν δύναται να χάζη περισσότερον του ενός παιγνιδίου χωρίς να χάζη συγχρόνως και τήν άπάθειάν του και να καταστή άνοπόφορος.

Καθ' όλον αύτην τήν δεκαπενθημεριαν ή Λουκία διήγαγε τον καιρόν αυτής επί του εξώστου, και ή υγεία της επασισητώς έβελητιώθη, άφ' ότου ήρχισε διακείμενουσα έν ύπνίσθη. Αί μουσικαι έσπεριδες εύχαριστοϋσιν αύτην πολύ, και διότι άγαπή τήν μουσικήν, και διότι εύχεσται αύτην ή έντύπωσις, ήν προσενει ε'ς τοϋς προσκεκλημένους ή θέα της. Παράδοξον άλλήως ! Η Λουκία ουδέποτε έφάνετο ύποπτευεΐσα ότι ήτον ώραία, ή άν τή είχεν ύποπτουθή, σήμεραν ήν μόνον φαίνεται σπουδαίως περι τούτου ένδιαφερομένη. Πάντες οι περι αύτην, τό βλέπει και αύτή ή ίδια, έινε προς αύτην φίλφρονες, πλήρεις σεβασμού και περιποιήσεων. Η Λουκία έινε άλλήως μικρά τις βασιλισσα έν μέτω τής μικράς της αυλής.

Πρόσδουσαν ήδη μεγάλως εις τήν γχογραφίαν, και ίδίως τήν προσωπογραφίαν. Τό είδος αυτό τόσον τής ήρσεσεν, όττε έξωγράφησεν ήδη είκοσάκις τήν Σπεράντσαν, ήτις έν άγγελική ύπομονή κάθηται προς τοϋτο άπέναντί της άκίνητος, ουχι πλέον άπελπίς και καταβεβλημένη, αλλά ζωογονουμένη υπό μυστηριώδους τινος προαισθήματος ότι εγγίζει τό άσιον πέρας των δεινών της. Εκτός τούτου άπασχολούσι τήν Λουκίαν ή σπουδή τής κιθάρας και αί επισκέψεις του Ιατροϋ Αντωνίου, και αί ώραι της ούτω παρερχονται άνεπισκλήτως. Ο διδάσκαλος τής γχογραφίας τήν διασκεδάζει επίσης πολύ. Είνε παράδοξός τις άνθρωπίσκος, βίαιός, παράφορος, άλλά και άγαθός συγχρόνως και άλλήως καλλιτέχνης. Ως προς τον Δάνταν, ή Λουκία δηλοει εις τον Ιατρον ότι έινε άδυστος δυσθεώρητος δι' αύτην, άλλ' επιμένει ουχ ήττον κ' έννοει έξ αυτού ότα δύναται να έννοήσ η. Ομολογεί ειλικρινώς, ότι ή από του εξώστου θέα τήν εύχαριστει τόσα πολύ περισσότερον των πρώτων ήμερών, και τή φάνεται, λέγει, ότι δλοι αί κατά μέρος διακεκριμένοι καλλονοι τής τοποθεσίας συνανειχθησαν και απέτέλεσαν σύνολον μεγαλοπρεπές και επιβάλλον.

Ο Ιατρος δέν φαίνεται επαιρόμενος επί τή ύψηλ η έννοια του Σηρ Ιωάννου, ήν αποδέχεται ήρμεως ως άνθρωπος δικαιούμενος εις τοϋτο. Επισης δέ και ή έπιτυχία του ως μουσικου και διευθυντοϋ όρχήστρας δέν τον καθιστά υπερήφανον. Ο Ιατρος έινε πάντοτε και άδιαπτώτως ό αυτός ως και πρό δεκαπέντε ήμερών ήσυχός άνθρωπος, ό άνεπιπλάστος, φειδρής και πρόθυμος. Η μόνη παρ' αυτώ μεταβολή έινε μικρά τις βελτίωσις τής ένδυμασίας του, άλλά τόσον μικρά και άνεπαίσθητος, ώστε μόνον βλέμμα γυναικείον δύναται πιθανώς να τήν διακρίνη. Ο επενδύτης του έσως έιν' επιμελέστερον τιναχμένο, ή κόμη του και τό γενειον κάλλιον κτενισμένα, ό λαϊμοδέτης του προσεκτικότερον και κομψότερον δεδεμένος. Η τής όρχήστρας του διεύθυνσις δέν τον αποσπάζ τής υπερπειας τής μίς Δάβεν. Η περι αυτής μέριμνά του έινε πάντοτε έπίσης ένδελεχής, και ό Αντώνιος, και τοι πολλας έχει άλλας άσχολίας, εύρίσκει πάντοτε καιρόν να γίνεται χορήσιμος και εύχάριστος εις τοϋς έν τώ πανδοχείω. Ούτω παραδείγματος χάριν ήμεραν τινά, άκούσας τήν Λουκίαν παραπονουμένην κατά των κλωνόπων, επελήφθη πάραυτα του έργου και προσαρτήσας βάρβυδους εις τήν κλίνην της, ως και εις τήν κλίνην του Σηρ Ιωάννου, άνήρτησεν άπ' αυτών κωνοπέια. Αλλοτε πάλιν, έν' απαλλάξη τήν Λουκίαν των μισιών — άλλήως άστικής τής Ιταλίας — άνήρτησεν επί των δωμάτων και επί του εξώστου έτι δέσμην κοινου τινος ζώδους φυτου, όπερ βραχέμενον διά γάλακτος έλαύει και κραται τας μυϊκας. Η Λουκία έφρόνει εις τοϋς βαθυτάτους τής καρδίας αυτης μυχούς, ότι άλλήως

δέν είχεν ύπάροξει ποτέ άλλος άνθρωπος ως τον Ιατρον Αντώνιον. Τοιαύτη ήτο έν συνύψει ή εύάρστος των τε προσώπων και πραγμάτων κατάσταση έν τώ πανδοχείω της Κεράμου, τήν 15 Μαΐου του 1840.

Η πρωτα ήτον ώραία, ως αί πρωται δέ φάλλουσιν οι ποιηται και τά πτυνά. Πρό μικροϋ είχε σημασία ή δεκάτη ώρα, ή δέ Μίς Δάβεν, έσθητα φέρουσα κυανήν, εκάθητο εις τήν εξώστην και ήσχηλειτο γχογραφούσα. Ητο ώρα τυχαία ή εκλογή του κυανου φορέματος, ή ύφειλετο όπως δήποτε προς τήν γενομένην χθές υπό του Αντωνίου παρατήρησιν, ότι εξ όλων των χρωμάτων προστίμα τό κυανόν ; Άγνοούμεν. Ο Ιατρος εκάθητο επίσης εις τον εξώστην, και έτίλλε τας τρίχας του πάγωνός του, εις πρόδηλον ενδειζειν ταρχής. Η Χούτσινς, έσελθούσα εις τό δωμάτιον, διεέτεσεν έντός άγγείου μεγάλου δέσμην ρόδων, ήν πρό μικροϋ έφερειν ό Ιατρος· ό Αντώνιος, έν παρόδη εισήσθη, σπανίως ήρχετο με κενάς τας χείρας, και επειδή επέλεσε πάντοτε άποστρεφόμενος τας εύχαριστίας, ή Λουκία είχε συνείδησιν ν' άμείβη τά μικρά του δώρα δι' άπλου μειδιάματος. Παρά τό ειωθός, οι δύο νέοι ουδέν είχαν να έπωσι προς άλλήλους και ή συνομιλία των δέν ήτο ζωηρά. Έως τήν Λουκίαν άπασχολει ή γχογραφία της· άλλ' ό Αντώνιος έφάνετο προδήλως έσκεμμένος, και ή συνήθης του άπάθεια τον είχεν εγκαταλείψει. Αφ' ότου εγνωρίσαμεν αυτόν, πρώτην φοράν φαίνεται άναπορήσιτος. Λέξεις τις ή φράσις φαίνεται πλανωμένη εις τά χείλη του ήν φοβείται να προφέρει. Αποπειράται επίσης να έγερθη τής έδρας του, και πάλιν κάθηται· τέλος, μετά ήρωικών αγώνα, έγείρεται άποτόμως και λέγει άδίστακτως:

— Μίς Δάβεν, δέν δοκιμάζετε να περιπατήσετε ;
 Προς τήν αίφνιδιον ταύτην πρόκλησιν, αί ώραϊ τής Λουκίας παρειαί, αί έτι μάλλον ώρρότεραι τήν προικν ενείνην, έχρωματίσθησαν αίφνης. Επειδή δέ ή μίς Δάβεν είχε δηλώσει πρό τινος, ότι προστίμα ν' απολήνη μάλλον επί του άνακλίντρου της ή να μεταχειρισθώ βυκτηρίας, προσκαλείται ή Χούτσινς και παραγγέλλεται να στηρίξη εξ ενός μέρους τήν νεαράν της κυρίαν, ενώ ό Αντώνιος στηρίζει αύτην εκ του έτέρου. Η Λουκία έγείρεται, στηρίζεται επί των προσφερομένων αυτη έκάτερωθεν δύο βραχιώνων και βαδίζει. Η καρδία του Αντωνίου κτυπά ως έμβολον άτμομηχανής.

— Πονείτε διόλου ; έρωτά ό Ιατρος ταπεινή τή φωνή.

— Διόλου, λέγει ή Λουκία· εις τον αστραγάλον μόνον αισθανόμαι όλίγην δυσκαμπσίαν.
 — Και νομίζετε, εξακολουθει ό Ιατρος, βραγχώδη παραδόξως έχων τήν φωνήν, ότι ήμπορείτε να περιπατήσετε μόνη ;

— Υποθέτω, λέγει η Λουκία, στρέφουσα πρὸς αὐτὸν τὸ ἐπίχαρι πρόσωπόν της — Δοκιμάσατε λοιπόν.

Ὁ ἰατρός καὶ ἡ Χούτσις ἀφίνουν ἐν ἡμέρᾳ τὴν Λουκίαν. Ὁ Ἀντώνιος ἵσταται ἐνώπιόν της ἐκτεταμένους ἔχων τοὺς βραχίονας, κ' ἕτοιμος νὰ τὴν κρατήσῃ, ὡς μήτηρ ἐπιτηροῦσα τὰ πρῶτα βήματα τοῦ ἀγαπητοῦ της βρέφους. Ἡ Λουκία βυθίζεται μόνη, — ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα βήματα — μόνον τέσσαρα, ἀλλ' ἀρκετὰ εἰς τὸν ἡσκημένον ὀφθαλμὸν τοῦ χειρουργοῦ, ἵνα πείσῃ αὐτὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει φόβος χολόστου.

— Νίκη! ἀνακράζει ὁ Ἀντώνιος, κροτῶν τὰς χεῖρας τοσοῦτον παταγωδῶς, ὥστε ἡ Λουκία καὶ ἡ Χούτσις ἀνασκιοῦσι συγχρόνως. Νίκη! ἀναφωνεῖ καὶ πάλιν.

Ἔτιστα καταστέλλει ἀφῆρας τὴν χαρὰν του, φοβούμενος μὴ ἀποκαλύψῃ αὐτὴ τοὺς προτέρους του φόβους καὶ ταράξῃ τὴν Λουκίαν. Ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ του εἰσι πλήρεις δακρύων, ὅτε βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Χούτσις, ἀναλαμβάνει τὸ πολυτίμητον του φορτίον. Διότι, λέγει πρὸς αὐτὴν, ἥρως μὲν κατ' ἐπιφάνειαν ἀλλὰ συγκεκμημένος πάντοτε, δὲν πρέπει νὰ κουρασθῇ, ἀλλὰ νὰ στηριχθῇ καλῶς εἰς τὸν βραχίονά σου, καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ κατόπιν εἰς τὸ ἀνάκλιτρόν της. . . τοιούτοτρόπως! Ἄ! τότε εἴν' ἄρα ἐξαίρετα!

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἰατροῦ, ἀκτινοβόλος ἐκ τῆς χαρᾶς, καὶ ὑπὸ εὐγενοῦς φωτιζομένη συκωνίσεως, ἡ διαυγῆς του φωνή, ὁ ἄδολος αὐτοῦ γέλωσ ἤθελον κατακρήσει τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ αὐτὸν τὸν σκυθρωπότερον ἀνθρώπου τῆς γῆς. Ἡ Λουκία ἀκούει, ἀλλὰ σιωπᾷ. Βλέπει αὐτὸν ἐξερχόμενον εἰς τὸν ἐξώστην, πλησιάζοντα εἰς τὴν μικρὰν της τράπεζαν, ὑποστηρίζοντα ἕνα τῶν ποδῶν της διὰ τομακίου διπλωμένου χαρτίου, καὶ δικτάσσοντα τὰ χρώματα καὶ τοὺς χρωστικτοῦς της, ἀλλ' οὐδὲν λέγει, οὐδὲ κἀν εὐχαριστώ διότι ἡ Λουκία αἰσθάνεται ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ εἴπῃ, χωρὶς νὰ εἴπῃ ὅ, τι δὲν θέλει. Δὲν τολμᾷ κἀν νὰ τείνῃ πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὡς ὑπαγορεύει αὐτῇ ἡ ὑπερεχειλίζουσα καρδία της, φοβουμένη μὴ δὲν δυνηθῇ πλέον νὰ κρατήσῃ τὴν συγκίνησίν της· ἀλλ' οἱ ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένοι δύο γλυκεῖς καὶ φεγγαδῶλοι ὀφθαλμοὶ της εἰσὶν ἐγγλωττότεροι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

Μετ' ἀνάπαυσιν ἡμισείας ὥρας ἡ Λουκία ἐβάδισε πάλιν ἀπὸ τοῦ ἀνακλιντροῦ εἰς τὸν ἐξώστην· μετέβαινε δὲ τὸ τρίτον ἤδη ἀπὸ τοῦ ἐξώστου εἰς τὸ ἀνάκλιτρόν, ὅτε εἰσῆλθεν ἀφῆρας ὁ Σὺρ Ἰωάννης. Ἀφίνουεν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἡμῶν νὰ φαντασθῇ τὴν χαρὰν τοῦ βαρονέτου. Λαθὼν οὗτος τὴν θέσιν τῆς Χούτσις, ἔθηκε τὸν βραχίονα τῆς θυγατρὸς του ὑπὸ τὸν βραχίονά του, καὶ συμβαδίσας μετ' αὐτῆς ἐν ἀγαλλίᾳ πεντε βήματα, ἐδήγησε τὴν Λουκίαν ἡσύχως πρὸς τὸ ἀνάκλιτρόν. Οὐδέποτε — ἐγγυώμεθα περὶ τούτου —

τὸ πανδοχεῖον εἶχεν ἰδεῖ εὐτυχέστερας μορφᾶς, Ἀφοῦ ἐμιστριάζῃ ἡ ἐκ τοῦ γεγονότος ἐκείνου εὐχάριστος συγκίνησις, ὁ Σὺρ Ἰωάννης διηγήθη μετὰ πολλῆς παιδιότικης τὴν προῖκήν του ἐκδρομὴν. Ὁ Σὺρ Ἰωάννης εἶχε μεταβῆ εἰς Σάν-Ρέμο, ἵνα ἐπισκεφθῇ κηπὸν τινα, ὃν εἶχε συστήσει εἰς αὐτὸν ὁ ἰατρός Ἀντώνιος, ἐντὸς δὲ τοῦ κήπου αὐτοῦ εἶχεν εὗρει θησαυρὸν, ἀληθὴ θησαυρὸν — ὅπως ἐβεβαίον μετ' ἐμφάσεως, — ἦτοι πορτοκαλλέαν ἐκ τοῦ εἴδους, τῶν περιγραμίων, ἔχουσιν ἕνην μεγάλην ὡς ῥόδα, καὶ ἄρωμα, ἄρωμα! . . . Ὁ Σὺρ Ἰωάννης ἦτο τόσον εὐτυχὴς ἐπὶ τῇ ἀνακάλυψι ταύτῃ, ὡς ἂν εἶχεν εὗρει αὐτὸς τὰ περιγράμια. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κήπου εἶχε ξαναγῆσει αὐτὸν ὁ ἴδιος, καὶ ἔθρακεν ὅλα του τὰ δένδρα εἰς τὴν διάθεσιν του.

— Πολὺ δικαικριμένος ἀνθρώπος αὐτός ὁ ἰδιοκτήτης, ἐβεβαίον ὁ Σὺρ Ἰωάννης, ἀνθρώπος ἐντελὼς καθὼς πρέπει, τὸν ὅποιον ἐν παρόδῳ ἐρήσθω, προσεμάλασα εἰς τὴν αὐρινὴν μουσικὴν ἐσπερίδα.

Ἀφοῦ ἐξεδήλωσεν οὕτω τὸν ἐνθουσιασμόν του καὶ ἠπαύσθη τρυφερῶς τὴν Λουκίαν, καὶ παρετήρησεν εἰς τὸν ἰατρὸν πόσον ἀνθρώπῳ ἦτο τὸ χρώμα τῆς, — χωρὶς ἐκεῖνος, ἐννοεῖται, νὰ ἀντείπῃ — ὁ Σὺρ Ἰωάννης ἐτρέπη εἰς τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰς ἐφημερίδας του. Ὁ Ἀντώνιος ἠγήθη τότε, ἀπεχειρήσεως, καὶ εἶχεν ἠδῆ προχωρήσει μὲρ τῆς ὑλοφοράτου ὕλης, ὅτε ἀιφνίδιον ἐμπεδίου ἔφραξε τὴν δὲν του· ἦτο ἡ Σπεράντζα, καὶ κατόπιν ἀμέσως ἡ μήτηρ της, αἵτινες εἰσώρυσαν εἰς τὴν αἰθούσαν ὡς καταιγίς, καὶ σχεδὸν τὸν ἀνέτρεπον.

Αἱ δύο γυναῖκες κλαίουσι καὶ ὀλολίζουσιν ἀλλὰ δὲν φαίνονται τεθλιμμένοι. Ἡ Σπεράντζα γονυπετῆ παρὰ τὸ ἀνάκλιτρόν, προσκολλητὰ περιπαθῶς εἰς τὴν ἐσθῆτα τῆς Λουκίας, καὶ καλύπτει διὰ δακρύων καὶ φιλημάτων τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ τοὺς πόδας. Ἡ Ρόζα, ὀλιγώτερον τεταραγμένη, ἵσταται ἀκίνητος ἐν μέτρῳ τοῦ δωματίου, καὶ συμπλέκουσα τὰς χεῖράς της, ἀναφωνεῖ:

— Παναγία μου! τί εὐτυχία ποῦ ἔζησα νὰ ἰδῶ αὐτὴν τὴν ἡμέρα!

Ἔτιστα καταφιλοῦνται ἐπίσης καὶ βρέχονται διὰ δακρύων αἱ χεῖρες τοῦ Ἀντωνίου, μόλις δ' ἐτελείωσε δι' αὐτὸν ἡ σκηνὴ καὶ ἀρχίζει πάλιν διὰ τὸν Σὺρ Ἰωάννην.

— Αὐτὴ ἡ κόρη εἶνε τρελλή! ἀνακράζει ὁ βαρονέτος ἐνεὸς καὶ κατάπληκτος, περιπόρρφορος γινόμενος καὶ μόλις κατορθῶν ν' ἀπυσῆρῃ τὴν χεῖρά του.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, τρελλὴ ἀπὸ τὴν χαρὰν της. — Ὁ Βαττίστας ἐφθασεν, αἱ! ἀνόνη!

Ἡ ἀνόνη ἀποκρίνεται διὰ καταφραττικῶν μειδήματων καὶ νέων δακρύων, δρᾷττεται δὲ συνάμα τῆς χειρὸς τοῦ Ἀντωνίου καὶ σὺρει ἡμέρικ τὸν

ἰατρὸν εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπου παρακολουθεῖ αὐτοὺς ἡ Ρόζα. Ἔτιστα γίνονται ἄκρατοι καὶ οἱ τρεῖς.

— Ἦ ἀνόητοι κ' ἐπιδεικτικοὶ ἀνθρώποι, αὐτοὶ οἱ ἴταλοί! ἀνέκραξεν ὁ Σὺρ Ἰωάννης ὠργισμένος σχεδόν, καὶ οἶονεὶ θέλων νὰ διαμαρτυρηθῇ ὀβίω κατὰ τῆς στιγμιαίας αὐτοῦ συγκινήσεως.

— Εἶνε φυσικὸν τῶν νὰ αἰσθάνωνται βιαίως, καὶ νὰ ἐκφράζωσιν ἐπίσης τὰ αἰσθήματά των, ἀπῆντησεν ἡ Λουκία.

— Ἦδὲ τελευταῖον ἰδίως εἶνε ἀληθὲς, καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ δυστύχημα, ἀγαπητῆ μου κόρη, εἶπεν ὁ πατήρ.

— Διατί, πατέρα; — Διότι, ἀπῆντησε ξηρῶς ὁ Σὺρ Ἰωάννης, πᾶσα τοιαύτη ἐπιδείξις εὐαισθησίας εἶνε εἰς τὸν ὑπατον βραχίον ἐξουτελιστικὴ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπέως καὶ δεικνύει ἐλαφρότητα. Ἦκουσα πάντοτε, Λουκία, νὰ λέγουσιν, ὅτι τὰ βαθεῖα αἰσθήματα, καθὼς καὶ οἱ βαθεῖς ποταμοὶ, δὲν κάμνουν θόρυβον.

— Ἀλλὰ, τόρα, παιτέρα, δὲν ἠμποροῦ κάνεις ν' ἀμφιβάλλῃ διὰ τὰ αἰσθήματα τῆς πτωχῆς Σπεράντζας, καὶ σεῖς ὁ ἴδιος ὁ πρὸς παρατήρησάτε, ἀφοῦ σὲς εἶδα νὰ δακρύσαστε.

— Ἦγὼ νὰ δακρύσω! ἐπανέλαθεν ὁ Σὺρ Ἰωάννης μετὰ περιφρονήσεως. Ἀνοησία! Καὶ λαθὼν τοὺς καιροὺς, ἤγειρεν αὐτοὺς ὡς φραγμὸν μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐταττικῶ βλεμματος τῆς Λουκίας.

Ὁ Ἀντώνιος ἐπανῆλθε μετὰ τινος στιγμᾶς καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Βαττίστας παρεκάλει, — ὡς ἦτο καὶ τὸ χρέος του — νὰ τοῦ συγχωρηθῇ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ εὐεργέτου καὶ τῆς εὐεργετιδῶς του.

— Βέβαια, βέβαια! ἀνέκραξε ζωηρῶς ἡ Λουκία, ἄς ἔλθῃ, ἄς ἔλθῃ!

Αἱ εἰκαστικαὶ νεύριδες, εἰς οἰκνότητε ἐν ἀνήκωσι κοινωνικὴν κλάσιν, ἔχουσι πάντοτε περιέργειαν νὰ γνωρίσωσι τὴν ἥρωα ἐρωτικῆς ιστορίας, εἴτε μανδῦαν δουρὰς φορεῖ, εἴτε κολόδιον καύτου.

— Ναι, ναι, ἄς τελειώσωμεν ἀμέσως, προσέθηκεν ὁ Σὺρ Ἰωάννης, ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μᾶς λείψωσιν τὰ δάκρυα καὶ τὰ χειροφιλήματα.

— Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ φόβος, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Αἱ γυναῖκες ἠσύχασαν τότε, καὶ, καθ' ὅσον ἠμπόρω νὰ κρίνω, ὁ Βαττίστας δὲν μοῦ φαίνεται εὐκόλος εἰς τοιοῦτου εἴδους συγκινήσεις.

— Τόσον τὸ καλλίτερον καὶ δι' αὐτὸν καὶ δι' ἡμᾶς, εἶπε μετὰ τινος θυμοῦ ὁ Σὺρ Ἰωάννης. Μοῦ φθάνουν πλέον αὐτοὶ αἱ ἀνδία.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας, εὐμορφος νεανίας, εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν, ῥωμαλέος, μέσου ἀναστήματος καὶ μελαψὸς τὴν χροιάν, ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς Σπεράντζας καὶ ὀδοῦμενος ὑπὸ τῆς Ρόζας, εἰσέρχεται δεξιῶν εἰς τὴν αἰθούσαν, διατάζων καὶ βραδυπατῶν, καὶ πλησι-

άζει εἰς τὸ ἀνάκλιτρόν, ὅπου ἀναπαύεται ἡ νεκρὰ ἀγγίλις. Ἡ Λουκία, ἐννοῦσα τὴν ἐντροπήν τοῦ πτωχοῦ καύτου, ὑποδέχεται αὐτὸν μετ' ἀγαθότητος καὶ τῶ ἀποτεινὲι λέξεις τινος φιλόφρονος. Ὁ Βαττίστας ἀνοῖσὲ τὸ βλέμμα, βάλλει κραυγὴν καὶ ἀπομένει κατάπληκτος, μὴ τολμῶν πλέον νὰ προσῆδῃ. Οὐδέμια ἀμφιβολία, ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤθελε τραπῆ εἰς φυγὴν, ἂν δὲν ἦσαν ἡ Ρόζα καὶ ἡ Σπεράντζα νὰ τὸν ἐμποδίσωσι. Φαίνεται τότε ζήτων κάτι δαξίξ καὶ ἀριστέρῃ, βυθίζει τὸ βλέμμα του εἰς τὸ βάθος τοῦ ἐρυθροῦ του σκούφου, δὲν στρέφει καὶ ἀναστρέφει, διὰ τῶν τρεμουσῶν του χερῶν, καὶ θεωρεῖ πάντα πλὴν τῆς Λουκίας. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ Βαττίστας ἐκολώτερον ἤθελεν ἀψηφῆσαι θάλασσαν ἐξήγητων μὲν ἢ τοὺς γαλανοὺς ἐκείνους ὀφθαλμούς.

— Τί τὰ ἔχασες; λέγει ὁ Ἀντώνιος ἐν μεγίστη ἀμνηχανία. Ἔλα, παιδί μου, εὐχαρίστησε τὴν κυριάν, ἡ ὅποια ἐφρόντισε τόσον διὰ σέ.

Ὁ Βαττίστας καταβάλλει ὑπεράνθρωπον ἀγάθη, ἵνα ἁμιλήσῃ. Τέλος δὲ, ἐν μέσῳ ἔχων ἀνάλοθρον, διακρίνονται αὐτοὶ μόνον αἱ λέξεις του, λεγόμεναι τὰπεινὴ τῇ φωνῇ:

— Εἶνε ἡ Παναγία! Καὶ γονυπετῆ ἀμέσως ὁ Βαττίστας καὶ σταυροσκοπεῖται ἐν βαθυτάτῃ κατανόξει.

Ἐς σκεψθῇ καὶ ἄς εἴπῃ ὅ, τι θέλει ὁ Σὺρ Ἰωάννης· τὸ καθ' ἡμᾶς ἀμφιβάλομεν ἂν προσηνήχθη ποτὲ ἐνθεουτότεκα λατρεία εἰς τὴν γήνην ἀγνότητητα καὶ καλλονὴν. Ὁ Ἀντώνιος κατενόησεν ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ λήξῃ σκηνή, ἡτις ἐνεκα τῆς εὐκρινείας ἀκριβῶς τῶν αἰσθημάτων τοῦ πτωχοῦ νέου, ἐνέββαλεν εἰς ἀμνηχανίαν πάντας τοὺς περισταμένους. Ἐπλησίασεν ἐπομένως εἰς τὸν Βαττίσταν, ἀνήγειρεν αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε:

— Καλὰ, παιδί μου, ἀρκεῖ! Ἡ κυρία ἐννοεῖ τί θέλεις νὰ τῆς εἴπῃς. Τόρα πηγαίνωμεν, καὶ ἄλλην ἡμέραν λέγεις τὰς εὐχαριστήσεάς σου.

Κτυπῶν δὲ φιλικῶς τὸν ὄμῳ του, ὁ ἰατρός ἐσυσεν ἐκτός τοῦ δωματίου τὸν κατάπληκτον νεανίαν καὶ τὰς τελορημένους δύο γυναῖκας.

Παρακαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ ἀνωτέρω δὲν εἶνε φαντασίας ἐπίνοια, ἀλλ' ἀντιγραφὴ πραγματικῆς καὶ ἀληθοῦς σκηνῆς. Ἄν δὲν τὴν εἶχομεν ἰδεῖ, οὐδέποτε θὰ ἐφραταζόμεθα νὰ τὴν γράψωμεν. Ἀλλως δὲ φαίνεται ἡμῖν καὶ φυσικὴ κ' εὐεξήγητος ἡ φαντασία αὐτῆ νέου ἀμαθοῦς κ' εὐφραντάτου, δι' ὃν πᾶσα ἰδέα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ εὐμόρφου ἐτελειούτο ἐν τῇ μορφῇ τῆς Θεομήτορος.

Ἡ ὀπτασία ἐκείνη τοῦ Βαττίστα διήρκεσεν ἐπι ἐπὶ τινος στιγμᾶς, παρὰ πάσας τὰς ἐξηγήσεις τοῦ ἰατροῦ καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις τῆς Σπεράντζας, ἡτις ἐντρέπετο βλέπουσα αὐτὸν κινδυνεύοντα νὰ ἐκκληρῆσῃ ὡς ἡλίθιος. Ὁ Βαττίστας ἐν μόνον ἀντέτασσε πρὸς πᾶσαν ἐνστάσιν ἐπιχείρημα: τὴν εἶπεν ἰδεῖ, ἔλεγε, τὴν εἶχεν ἰδεῖ, τοῦ ὁμιλήσε καὶ

πρὸς εἶπεν οὐκ ἦτο ἡ Παναγία. Μίαν φοβερὰν νύκτα, διηγείτο δὲ Βαττίστας, εἶπε πέσει κατάκοπος καὶ ἀπεκοιμήθη ἐπὶ ὄμμαθ' οὐ σκηνίου. Τότε τῷ ἐπεράνῃ ἡ Παναγία, ἐνῶ ἐκοιμάτο, καὶ τῷ εἶπε μὲ λαμπώντας ὄφθαλμούς :

— Αὐτὴ εἶνε ἡ εὐλαβεία σου πρὸς τὴν Παναγίαν, νὰ κοιμάσαι, χωρὶς νὰ κάμῃς τὴν προσευχὴν σου ;

Τότε ἐξύπνησεν ὁ Βαττίστας, ἠγέρθη, προσευχήθη, εἶπε τὸ Χαῖρε Μαρία κεκαριτωμένη, καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τῷ ἐπεράνῃ ἡ Παναγία, καὶ τοῦ εἶπε μὲ πολλὴν γλυκύτητα.

— Βαττίστα, εἶσαι καλὸς νέος. Ὅσον ἔχεις πεποίησιν εἰς ἐμὲ, δὲν θὰ σοῦ συμβῆ κακόν. Ἐχε ὁ φόβος. Θὰ ἰδῆς καὶ πάλιν τὴν Βοηθίαν.

Τώρα δὲ, — ἐβεβαίω δὲ Βαττίστας, καὶ ἀδιέφορον ἦτο ἀν τὸν ἐπίστευον ἡ δὲ, — ἡ Παναγία ἦτον ἀπαράλλακτος μὲ τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον εἶδεν εἰς τὸ πανδοχεῖον τὴν διάσημον ἐκείνην προῖαν τῆς 15 Μαρτίου. Καὶ αὐτὸ τὸ φέρεμά της τὸ κοινοῦν ἦτο τὸ ἴδιον.

— Πρέπει νὰ κάμωμεν νὰ νυμφευθῶν, εἶπεν ἡ Λουκία τὴν μεταμετήμερον, ὅτε ἔμεινε μόνη μετὰ τοῦ ἱατροῦ.

— Πρέπει ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς φαιδρῶς γελῶν. Ἐνόμωζα ὅτι τὸ πρᾶγμα θὰ ἐγίνετο καὶ μόνον του ἄρκετὰ γρήγορα, χωρὶς νὰ πολυφροντισωμεν ἡμεῖς.

— Μ' ἔρχεται ὑμεῖς νὰ σὰς ὀνομάσω τὸν βραδύτερον ἰατρὸν τοῦ κόσμου, καθὼς ἔλεγε προχθὲς ὁ πατήρ μου, ὑπέλαβεν ἡ Λουκία μετὰ τινος μορφοσμοῦ ἀνυπομονησίας. Ἦξεύρετε πολὺ καλὰ τί ἐνοῶ. Δὲν μὲ εἶπατε μόνος σας ὅτι τὰ οἰκονομικά της ρόζας δὲν εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν ; καὶ δὲν εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ Βαττίστας ἔχασεν ὅ,τι εἶχεν ; Ἐπημένως δὲν εἶνε ἀπαλαίωτατον νὰ συλλογισθῶμεν, ὅτι ἔχουν ἀνάγκη τῆς βοήθειας μας διὰ νὰ νυμφευθῶν ;

— Μὴ λέγετε τῆς βοήθειας μας, διότι τὸ κατ' ἐμὲ μόνον εὐχὰς δίδωμαι. νὰ τοὺς δώσω.

— Διόλου, ὑπέλαβε ζωηρῶς ἡ Λουκία· πρέπει νὰ τοὺς δώσετε καὶ κατ' ἐπιπέσειν ἠαυτὸν, κόπους, καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα. Πρέπει νὰ μάθετε τὸ ποσὸν τῶν χρησίων των καὶ νὰ υπολογίσετε τί χρειάζονται διὰ νὰ κάμωμεν τὸ οἰκονομικὸν των.

— Πολλὰ χρήματα, ἀκήντησε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος, πολλὰ χρήματα.

— Ἀδιέφορον· ὁ πατήρ σου θὰ τὰ δώσῃ, εἶπε καὶ ἀν ἦνε, διὰ νὰ σοῦ κάμῃ εὐχαριστήσιν· πρέπει νὰ τὰ δώσῃ. Θὰ τοῦ εἶπῶ, ὅτι καλλίτερα θὰ ἦτον νὰ ἀφήσωμεν τὸν Βαττίσταν εἰς τὸ πλοῖόν του, ἀν δὲν κάμωμεν τίποτε δι' αὐτὸν καὶ τὴν Σπυράνταν.

Ὁ Ἀντώνιος ἀπήντησε δὲ ἐνὸς μειδιήματος μόνον· ἀλλ' ἐν τῷ βῆθαι τῆς καρδίας τοῦ ὑλόγει σιωπηλῶς τὴν Λουκίαν.

Ἡ ὥρα αὐτὴ ἡμέρα, ἡ τοσοῦτον εὐτυχῆς διὰ τὰ πρόσωπα τῆς ἱστορίας μας καὶ τοσοῦτον γόνιμος εὐχαρίστων συγκινήσεων, ἔλαβεν ὅπως εἶχεν ἀρχίσαι. Πρὸς τὸ μεσουέκτιον μουσικὴ γλυκυτάτη ἐπέταξε τὰς ἡχοὺς τοῦ κήπου. Ἦσαν οἱ μουσόφιλοι τῆς Βοηθίας, οἵτινες — μαντεύει βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ὑπὸ τίνος ἐμπνευσῖν— εἶχον συναχθῆ ὑπὸ τὸν ἐξόστην, ὅπως ἐταπεινωτικῶς συναυλίαν εἰς τὴν τῆς Μίς Δάξθεν. Ὁ Μὲρ Ἰωάννης, ὅστις δὲν εἶχεν ἐτι καταλιθῆ, κατέβη εἰς τὸν κήπον, ἵνα εὐχαριστήσῃ ἐπὶ τῇ φιλοφροσύνῃ καὶ ἐγένετο δευτέρως διὰ ζωηροτάτων ζητωκρηγῶν. Δίσκαι πλήρεις φιαλῶν καὶ ποτηρίων ἐκυκλοφόρησαν μετ' ὀλίγον μετὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ των μουσικῶν καὶ τῶν ἄλλων περιεργῶν θεατῶν, οἵτινες ἐπλήρουν τὸν κήπον.

Ὁπισθεν τῶν δικτυωμάτων τοῦ περὶ τοῦ ἡμερολόγιου ἡ Λουκία μετὰ πολλὰς εὐχαριστήσας τὴν συναυλίαν. Ἡ μουσικὴ ἦτο ἀληθῶς πολὺ καλὴ· ἀλλ' ὅ,τι συνεκίνησεν ἰδίως καὶ εὐχαρίστησε τὴν Μίς Δάξθεν, πολὺ πλέον τῆς συμφωνίας τῆς Σεμιράμιδος ἦτο χωρικὸν τι ἄσμα ψαλλόμενον ὑπὸ τριῶν φωνῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀνεγνώρισεν τὸ οὖς καὶ ἡ καρδία της γλυκεῖαν καὶ ἠχηροτάτην φωνὴν βαθυφώνου. Πρὸς τὸ ἄσμα αὐτὸ δὲν κατώρθωσεν ἡ Λουκία νὰ πνίξῃ τὸ αἰσθηματικὸν ὡς τὴν πρώτην, καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Κατελίθη κλαίονσα, ἀλλὰ δὲν ἐταράχθη ἐκ τούτου ὁ ὕπνος της, ὅστις ὑπῆρξε τοῦαντίον βελῶς καὶ ἡρεμιστικῶς.

Ἰστορία συνέχισται.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΙΚΕΝΣ

Συνέχεια καὶ τέλος τοῦ κατ. μ. 3109.

« Ἀλλ' ἴσως εὐτυχῆς ἡμεῖς ἐτόλμα ναὶ νὰ εἰσέλθω εἰς μέγα ξενοδοχεῖον καὶ νὰ ζητήσω φαγητόν τι ἀρέσκειον μοι πολὺ, ὅπως τὸ φάγω μὲ τὴν τεμάχιον τοῦ ἄρτου, ὅπου ἔφερον περιεκεκαλυμμένον διὰ χειρῶν ὡς βιβλίον. Τὶ ἐπέβη ὁ ἠερόπην τοῦ ξενοδοχεῖου ἰδὼν με οὕτως ἔμφρανιστ' ἔντα τὸ ἀγνοῶ, ἀλλὰ τὸν βλέπω εἰσέτι ἀτενωῶς προσβληπόντά με ἐν ᾧ ἔτρωγον... Τῷ εἶδονα πέντε πείνας καὶ ἠθελον νὰ μὴ τὸς ἐλάμβανε ».

Μεγίστη ἠερτὴ τοῦ Καρόλου ἦτον ἡ ἐπέμεια τοῦ Σαββάτου· ἐπίστρεψε παρὰ τῆ μητρὶ του ἔχων τὰ ἑξὲς σελήνια εἰς τὸ θηλακίον του, σταματῶν ἐνώπιον ὄλων τῶν καταστημάτων, ὅπως ὑπολογίσει τί ἠδύνατο νὰ ἀγοράσῃ μὲ τόσῳ μέγα ποσόν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Χαριτωμένης ἐξεδίδετο τότε περιηδικῶς συλλογὴ ἐλλειπτῶν ἔργων, ἥτις τὸν κατέβλεπε. Ἐπίστα εἰσῆλθε εἰς παράπηγά τι ὅπως θαυμάσια κύνια γεγυμνασμένον ἢ ἀγρίον θρωσκον, ἢ γάτον τινά. Ἦν τούτοις δευνοθεσῶν τῶν ὑποθέσεων των, ἡ οἰκογένεια Δίκηνς ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ πατρὶ ἐν αὐτῇ τῇ φυλακῇ. Τὸν Καρόλον ἐνεπιστάθησαν εἰς πτωχὴν γκαρὶν ἔργῳ ἀνοίξαν οἰκοτροφεῖον παιδίων. Εἶ-

χεν ἤδη τρία παιδιά. Ὁ Κάρλος ἐπρομηθεύετο μόνος του τὸ δεκάλεπτον γάλα του διὰ τὴ πρόγευμά του· ἐπὶ σανίδος δὲ διὰ τὸ δεῖπνόν του εἶχε μικρὸν ἄρτον καὶ τεμάχιον τυροῦ. Ἡ μεσημεριῆ καὶ ἐσπερινὴ τροφή του ἠλάφρυνον πολὺ τὴν βαλάντιόν του· ἔπρεπεν ἐν τούτοις νὰ ζήσῃ δλην τὴν εβδομάδα μὲ τὰ ἐπτά σελήνια· μέχρι τῆς κοσότητος ταύτης ἠεξήθη ὁ μισθὸς του. Τὸν δένευσεν εἰς ἐπτά μέρη, ἅτινα περιετύλιξε διὰ χαρτίου, ἐφ' ἐκάστου δ' ἐπέγραψε τὸ ὄνομα μίας τῶν ἡμερῶν τῆς εβδομάδος. Ὁ πατήρ του βεβαίως ἐπλήρωνε τὸ ἐνοικίον του· ἀλλ' ὁ Κάρλος οὐδέμην ἄλλῃν ἐλάμβανε βοήθειαν ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς Δευτέρας μέχρι τῆς ἐπέρας τοῦ Σαββάτου, οὔτε συμβουλίαν, οὔτε παρηγορίαν, οὔτε ἐνθάρρυνσιν παρ' οὐδενὸς ἐπὶ τοῦ κόσμου. Πρὸς ἐπίετρον δὲ ὑπὸ τινος ἐπέμεις ἦτο πολὺ παιδίον, καὶ συχνάκις ἔθαπνε εἰς γλυκίσματα τὰ διὰ τὸ γεῦμά του γρήματα. Ἦτρωγεν, ἀντὶ γεύματος, ποιδέριμα, μεταβλίαν, κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν οἰκονομικῶν του, εἴτε εἰς ὠραῖον κατὰστημα, ἔνθα ἡ παιδική αἵμα ἠετώστο διὰ κορινθιακῶν σταφιδῶν, εἴτε εἰς τὸ μαγαζεῖον ἀγορῶν τινὸς πωλητοῦ κατασκευάζοντος βαρὺ τί καὶ σπογγώδες γλυκίσμα, δυνάμενον καλλίτερα νὰ γεμίσῃ τὴν κοιλίαν του. Τὴν ὥραν δὲ τοῦ δείπνου, σχεδὸν καθ' ἡμέραν, ἔτρεπε τὴν πεδίαν του, περιπατῶν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπολαμβάνων τὰ τρώφιμα.

Τὰς κυριακάς του διήρχετο ἐν τῇ φυλακῇ, ἀφ' οὗ μετέβαινε ἀπὸ τῆς ἐνάτης πρὸ μεσημέρας καὶ παρελάμβανε τὴν ἀδελφὴν του Φανὴν ἀπὸ τῆ Ὠδεῖον, εἰς ᾗ τὴν ἐπαύεγε τὸ ἐσπέρας. Ὀλιβαρὰ ὑπερβίαι καὶ ἐμπλεως κινδύνων ! Ἄνευ τῆς εὐσπλαγγίας τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε συχνὰ ὁ Δίκηνς, ὅπως ἦμην ἐγκαταλειμμένος, ἢ ἐγενομὴν εὐλόως τότε κλέπτης ἢ τυροδιδάκτω. Ὁ Θεὸς τὸν ἐπροστάτευεν ἀναμνηστικῶς, ἀλλὰ πρὸ πάντων αὐτῆς οὗτος ὑπερήσπισεν ἑαυτὸν κατὰ τῶν κακῶν παραδειγμάτων. Καίτοι οὐδὲποτε, οὐδέ διὰ μίαν ἔτι λέξεως ὑπεσήμειεν εἰς τοὺς ἐταίρους του, ὅτι ἐγενήθη εἰς κοινωνικὴν τάξιν ἀνωτέραν τῆς ἰδιῆς των, οὐδὲν ἦτον μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ διεκρίνετο διὰ τὴν διαγωγὴν του καὶ τοὺς τρόπους του, ὡστε οἱ ἀγορῶν ἐκεῖνοι ἠνοίκοι τῷ ἐπαδεικνύον ἀκούσιόν τινα σεβασμῶν, καλοῦντες αὐτὴν μικρὸν κύριον. Ἀγχιεργάτης δέ τις, Θωμάς τὸ ὄνομα, ὅστις ὑπερῆς στρατιώτης, καὶ ἀμαξήλατος τις Χάρου, ἐτόλμων μόνος νὰ δονομάξωσιν αὐτὸν Καρόλον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς δικήσεως, ὅτε κατέβλεγεν αὐτὸς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας των διὰ τῶν ἀναμνήσεων τῶν παιδιῶν του ἀναγνώσεων. Ὁ Γκαρὸν ἠθέλησε μίαν ἡμέραν νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ τίτλου ὁ μικρὸς κύριος, ἀλλ' ὁ Βὴβ Φάγγεν, ὑψηλὸς καὶ δυνατὸς παλληκαρῆς, τὸν ἠνάγκασε νὰ μαλέψῃ τὰ λόγια του. Ἄν ἐφύζετο φυγοκρινῶν ἢ περιφρονῶν τὴν ἀνατιθεμ-

νην αὐτῇ ἐργασίαν, ὁ Κάρλος τοὺς χλευασμοὺς μόνον τῶν συνεργῶν του θὰ ἐπεσπᾶτο· ἀλλ' αὐτῶς ἐφοβότανε τὸν ἀντίον νὰ ἐπελευσῆ τὴν ὑπόληψιν των ἐκτελῶν τὸ ἔργον του κάλλιον πάντος ἄλλου. Ἀμιλλα δεξιοτήτος καὶ ἐπιτηδειότητος ἠγεῖρετο μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Βὴβ Φάγγεν πρὸς τοῦ πότους θὰ περιεκάλυπτε περισσότερα δοχεῖα βαφῆς ἐντὸς πέντε λεπτῶν. Ἡ ταπεινωσίς του ἐν τούτοις τῷ ἦτο δδυνηροτάτη, καθόσον μάλιστα καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ἑλίδα τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀπαλλαγῆς εἶχεν ἀπολέσει, ἀλλ' οὐδέποτε ἡ οἰκογένειά του ἠκούσεν αὐτὸν μειψμοιροῦντα. Ἀπαξ μόνον περιέγραψε εἰς τὸν πατέρα του οἶα Ὀλιβί; περιέσφιγγε τὴν καρδίαν του, ὅτε ἐπιστρέφον ἀπὸ τῆς ἡμερησίας του ἐργασίας εὐρίσκετο ἐν μέσῳ ζένων, τοσοῦτον δὲ θλιβερώς, τοσοῦτον συγκινητικῶς περιέγραψεν τὴν κατάστασίν του, ὡστε ὁ δυστυχῆς Δίκηνς πατήρ ἐνόησε πόσον ἄξιον οἴκτου ἦτο τὸ παιδίον, τοῦθ' ὅπερ οὐδέποτε τὸς εἶχε νοήσει. Προέτεινε λοιπὸν εἰς αὐτὸν νὰ κατοικήσῃ ὑπόστειγνόν τι δῶμα, παρὰ τὴν τῆς φυλακῆς. Τὸ δῶμα τοῦτο τὸ ὑπόστειγον ὡς μόνον ἐπιπέλον του εἶχεν ἐν κατὰλογεῖο βατον, ἔβλεπε δὲ πρὸς ἀποθήκην οἰκοδομητικῶν ξυλείας· ἀλλὰ διὰ τὸν Κάρλον τὸ δῶμα τοῦτο τὸ ἐπαναφέρον αὐτὸν ἐν τῇ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του ἦτο ὁ παράδειος. Ἐταυτο ἔτρωγε μετὰ τῶν γονέων του, δηλαδὴ ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Τὸ μόνον εἰς τὸν πατέρα του ὑπολειψθὲν εἰσόδημα ἤκει πρὸς δικτροφίαν των, καὶ, ἐλευθεροὶ σχεδόν, διήγον πολλὴ κάλλιον ἐν τῇ φυλακῇ ἢ ἐν τῇ ἀθλίῳ ἐκεῖνῳ οἴκῳ, οὔτως ἠναγκάσθησαν νὰ παύσασιν τὰ ἐπιπλά.

Ὁ Κάρλος ἐν τούτοις κατὰ διαλείματα ὑπέφερον ἐκ τοῦ κάλους του· κατελήθη ποτὲ ὑπὸ σπασμῶν ἐν τῷ ἐργασταίῳ· τὸ ταλαιπώρον παιδίον μαρτύριον ἀληθὲς ὑφίστατο ἀγωνιώδους σφαιδάξον ἐπὶ ἀχυρίνης κλίνης, ἢν προχέρας τῷ παρσελεύσαν. Ὁ Βὴβ Φάγγεν ἐπεδυσφίλευσε προθυμοτάτως περιποιήσας εἰς τὸν φίλον του· ἐπλήρου θερμοῦ ὕδατος φιάλας, ἃς ἐπέθετεν εἰς τὰ πλευρά του, ἀντέστη σφοδρῶς εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Δίκηνς θέλοντος νὰ μείνῃ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εἰς τὸ ἐργαστάσιον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν του, πρὸς περισσότερον δ' ἀπαίθειαν ἀπεφάσισε νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς ὕρας της. Τοῦτο ἐπέβλεπε εἰς σιληρὸν ἀμηχανίαν τὸν δυστυχῆ Καρόλον. Ἦν ἐγενὴς ὑπερηφάνειά του δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ δημολογήσῃ ὅτι ὁ πατήρ του καὶ ἡ οἰκογένειά του κατόικουν ἐντὸς φυλακῆς. Ἀπ' οὗ δὲ πᾶσαι αἰ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ ἀμελείκτου προστάτου του προσπάθειαι ἀπέτυχον, τῷ ἐπέβλεπεν ἡ ἰδέα νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ πρὸ τῆς πρώτης τουροῆς ὕρας, ὡσεὶ ἡ οἰκία αὐτῆ ἦτον ἰδική των. Φοβούμενος δὲ μήπως ὁ Βὴβ στραφῇ καὶ τὸν ἰδῇ, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ψεύδους του, ἔκρουσε καὶ

την ύβριν της οίκιας, και ήρώτησεν αν κατόκει εν αυτῇ κάποιος κύριος Φάγγεν.
 Έν τῷ οὕτω Ολιβεραί και μεταγχολικαί διήρχοντο αἱ ήμέραι του ὅτε μὲν ἐντὸς τῆς φυλακῆς, ὅτε δ' ἐντὸς τοῦ μέλανος και δυσώδους ἐργοστασίου τῶν βαφῶν τῶν υποθημάτων, ἡ Φανῆ ήζηώθη ἐνὸς τῶν εἰς τὰς μαθητρίας τοῦ βασιλικοῦ Ὄψιδίου ἀπονεμομένων βραβείων. Ὁ Κάρολος ήγάπα τρυφερῶς τὴν ἀδελφὴν του, ἀλλὰ, καιπερ λίαν εὐχαριστηθεὶς διὰ τὴν λαμπρὰν αὐτῆς ἐπιτυχίαν, ήναγκάσθη ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς ἑαυτὸν μετὰ πολλῆς πικρίας, ὅτι αὐτὸς οὐδέποτε θὰ ήξιοῦτο τοιούτου βραβείου. Τὸ ἐσπερας γουγκλιτῆς ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων ν' ἀπελευθέρωσῃ αὐτὸν διὰ θαύματος τινὸς ἀπὸ βίου ταπεινώσεως και ἀμαθείας πλήρους. Ὡσει δὲ εἰσῆκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ ὁ Θεός, αὐτόχρονα θαυμά τι συντελέσθη. Ὁ κ. Δίκωνς ἐγένετο αἰφνης κληρονόμος ἀρκούντως σπουδαίας ποσότητος, ἐπλήρωσε τὰ χρῆμα του και ἐξῆλθε τῆς φυλακῆς, ὁ δὲ Κάρολος λαβὼν κάλλιστον πιστοποιητικὸν ἀπέλαθε και αὐτὸς τοῦ ἐργοστασίου τῶν βαφῶν τῶν υποθημάτων. Μόλις εἶχεν ὑπερβῆ τότε τὸ δωδέκατον αὐτοῦ ἔτος, ἦτον εἰσέτι ἐκτάκτως μικρὸς τὸ ἀνάστημα, ἀλλ' ὄριμος ἤδη τὸν νοῦν. Παν' ὅσα ὑπέστη ἐνέπνευσαν εἰς αὐτὸν εἶδος δυσπιστίας πρὸς τὰς δικαιοσύνας, ἃς ἦτο δυνατόν νὰ τῷ ἐπιφυλάττῃ ἡ τύχη τὸ αἶσθημα τοῦτο, σπάνιον εἰς παιδίον, συνωδεύετο ἄλλως τε ὑπὸ τασάτης ἐπιμονῆς και θελήσεως, ὥστε ἠδύνατο νὰ λογισθῆ ὡς ἀρετή. Ὁ Δίκωνς οὐδέποτε ἠλπισεν ἐπὶ τὰς περιστάσεις, ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἡ σταθερὰ ἦτο νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρας, και μεθ' ὅλην ἔτι τὴν περιστασέσων τὴν ἐναντιότητα. Ἐν τῷ ἀδικόπῳ τούτῳ ἀγῶνι ἐπεδείκνυτο δραστηριότητα ὁμοιάζουσαν πολλὰκις πρὸς τραχύτητα ἡ ἀδιάσειστος πεποίησιν ὅτι τὰ πάντα εἶνε κατορθωτὰ παρὰ τῶν ἐχόντων σταθερὰν θέλησιν, πικρόμα αὐτὸν ἄχρι τῆλους τοῦ βίου του ν' ἀναλαμβάνῃ ἀδιστάκτως και ν' ἄγῃ εἰς πέρας τὰς βαρυτέρας ἐργασίας.

Οἱ γονεῖς τοῦ Κάρουλου ἔστειλαν αὐτὸν ὡς ἐζωτεριῶν εἰς τὸ λύκειον Βέλγικων τινός, ἐνθα φαίνεται ὅτι ἡ διδασκαλία δὲν ἐγένετο μετὰ μεγάλης σπουδαιότητος. Ἐν τοῖς ἐργοῖς του ἀναμιμνήσκεται τῆς μαθητικῆς του ταύτης περιόδου, και σκιαγραφεῖ και τοὺς καθηγητάς, ἰδίως δὲ τοὺς μαθητάς, οἵτινες ἀντὶ νὰ γράψωσι και νὰ μελετῶσι, ἐφρόντιζον περισσότερον περὶ τῶν πτηνῶν, τῶν μυιδῶν και τῶν ποντικῶν. Ἐκ τούτου εἶπετο ὅτι οἱ ποντικοὶ και οἱ σπουργίτις ἦσαν πολλῶ σοφώτεροι αὐτῶν. Ὁ Κάρολος συμμετεῖχε τῶν ζωηρῶν τούτων παιγνίων ἕως δὲ μάλιστα ἐπηύξανε τὴν ἀτάξίαν ἐν τῷ λύκειῳ διὰ τῶν μικρῶν ἱστοριῶν του, ἃς ἤθεσκετο συντάττων, και αἵτινες ἐσυκλοφῶρον ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὡς και διὰ τῆς παραστάσεως τῶν ἀγυπητῶν του κομωιδιῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Δίκωνς

ἦτο καλοκτενισμένον και καλοενδεδυμένον μισράκιον, εὐθυλότατον και ἀξικαπάητον, πάντοτε καθάριον και κομψότατον. Ἡ ὑγεία αὐτοῦ εἶχε βελτιωθῆ ἦτον εὐδαίμων ζῶν ἐν τῇ ἀτυχηματικῶν γρυμμάτων. Ἄν δὲ δὲν διεκρίθη ὡς κάλλιστος μαθητῆς, αἰτία τούτου εἶνε ὅτι δὲν τῷ ἀφῆκαν καιρὸν νὰ γεινῆ τοιοῦτος. Μετὰ δύο ἔτη οἱ γονεῖς αὐτοῦ, καταθεθεσάρμενοι ὑπὸ τῆς πολυμελοῦς τῶν οἰκογενείας, ἀπεφάσισαν νὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς ἕκαστον τῶν τέκνων τῶν πόρον τινὰ ζωῆς, ἔθηκαν δὲ και τὴν Δίκωνς παρὰ τινι δικολάβῳ ὡς γραφεί. Ἄν ὁ Κάρολος Δίκωνς δὲν ἐκοπιάζεσεν πολὺ, ἐν δὲν εἰργάζετο μετὰ ζήλου ἀκαταπονήτου, οὐδὲ μίαν τῶν ἀργαίων γλωσσῶν θὰ ἐξεδιάνθωνε, δὲν θὰ ἠπίστατο δὲ οὐδ' αὐτὴν τὴν μητρικὴν του γλῶσσαν, ἣν μετὰ τασάτης τελειότητος ἔγραψε. Ἐρωτήσαντος τινός τὸν πατέρα του ποῦ ἐξεπαιδεύθη ὁ Κάρολος, ἀπεκρίνατο οὕτως λίαν δικαίως: «Αἱ ἡμποροὶ κάνουνε νὰ εἰπῆ ὅτι ὁ μόνος του ἐξεπαιδεύθη!»

Ὁ Δίκωνς κατῴρρωσε και ἐξ αὐτῶν ἔτι τῶν μεταβολῶν τοῦ βίου του νὰ ἐπωφεληθῆ, και ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ δικολάβου δ. παρησίας του ἐπωφεληθῆ, διότι μετ' ἀπαραιμιλλου εὐφυίας περιέργου βραδύτερον τοὺς διαφορῶν σταθμῶν τοῦ βίου τοῦ γραφείας. Τὸ ἐπαγγελημα ὅμως τοῦτο δὲν συνεβίβάζετο πρὸς τὰς τάσεις αὐτοῦ, δι' ἔλλειψιν δὲ καλλιτέρου, ἀπεφάσισε νὰ μιμηθῆ τὴν παράδειγμα τοῦ πατρὸς του ὄσους, ὅπως κάλλιον ἐπαρῆ εἰς τὰς οἰκογενειακάς του δαπάνας, ἐστενογράφεσ ἀπὸ τινος κοινοβουλευτικῶν λόγους διὰ τὰς ἐφημερίδας. Ἐσπούδασε λοιπὸν στενογραφίαν, και ἐπελάβετο ταυτόχρονης ν' ἀναπληρώσῃ διὰ συντόμην μελέτης τὰς ἑλλείψεις τῆς ἐκπαιδύσεώς του. Ἐπὶ μακρὸν ἡ στενογραφικὴ του δεξιότης ἐν τοῖς δικαστηρίοις μόνον ἐχορηγιοποιήθη, ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατώρθωσε νὰ γεινῆ δεκτὸς ὡς στενογράφος τοῦ κοινοβουλίου, ταυτόχρονης δὲ ἠνεύχθη αὐτῷ και ἡ ὕβρα τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἥτις ἔμελλε νὰ ὑψώσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ὑψίστην τῆς φιλολογίας σφαῖραν. Ἡ γραφὴς ἐκαίνη, ἥτις τοσαῦτον δεξιῶς ἀντέγραφε τοὺς πολιτικῶν λόγους, ἐγράφαττεν ἡδὴ τὰ πρῶτα δακίμιά τας ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Bag, ὡς προανακρούσματα τοῦ περιφήμου μυθιστορημάτος Πικουίκα.

Ὁ βίος τοῦ Δίκωνς ὑπῆρξεν ἔκτοτε μακρὰ σιερὸ ἠμάχων, δι' ἀδιελπίτου ἐργασίας ἐπιτευχθέντων. Οὐδεὶς μυθιστοριογράφος ἐγένετο γονιμώτερος και δημοτικώτερος αὐτοῦ. Δύο εἰς τὸν Νέον Κόσμον ταξείδιχ ἀπέδειξαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ φήμη του δὲν περιορίσθη ἐντὸς τῶν ἑρίων τῆς ἰδίας του χώρας μόνον. Αἱ διάφοροι τῆς Ἀμερικῆς πόλεις τὸν ὑπεδέχθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ μάλιστα ἐξήρχετο και αἱ ὁδοὶ κατεκλύζοντο ὑπὸ τοῦ πλήθους ἄρορῶν, συμπόσιων, ἐορτῶν ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν του τὰ πανεπιστήμια, τὸ Κοινοβούλιον, ἡ γερου

σία, πάντα τὰ δημοσια και ἰδιοτικά σωματεῖα και αὐτοὶ οἱ καλλιερῆται ἀπομελεκρυμένων ἐπαρχιῶν ἐπαύσαν αὐτῷ προσθείας αἱ ἐφημερίδες ἐπληροῦντο ποιημάτων και ἄθροον ἐπαινετικῶν. Καταβληθεὶς ὑπὸ τοσαύτων τιμῶν ὁ Δίκωνς ἐπέστρεψε μετὰ τινος ἀνακουρίσεως εἰς τὴν ἡμελίαν τῆς συνήθους αὐτοῦ διαίτης. Ἦτον ἀπλούστατος τὰς ὁρέξεις ἡγάπα τὴν ἐσχολὴν διὰ τὸν περίπατον και τὴν ἵππασίαν, πρὸς δὲ και ὅπως ἐπιμελῆται τῶν κυνῶν του. Ἦγόρασε τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἣν τοσαῦτον ὠνειροπόλησε κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἐντὸς δὲ τοῦ ἔλλους αὐτῆς ἐτοποθέτησε σκαίδα, ἐκ Παρισίων μετενεχθεῖσαν, ἐντὸς τῆς ὁποιῆς εἰργάζετο. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ βλέπῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου, ἃς τοσαῦτον ἠγάπησε, ἐπανεφῆσεν αὐτὸν συχνὰ εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐκείνην ἡ ἀγαθοεργὸς αὐτοῦ εὐσπλαγγχνία ἐξείνετο ἐπὶ τῶν πτωχῶν, τῶν ἐγκαταλελειμμένων, τῶν ἀσθενῶν παιδιῶν, και αἱ ὠκειώταται τῶν δημοσίων συνδιαιτέζων αὐτοῦ ἦσαν αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνιδρόσεως νοσοκομείου παιδῶν γενόμεναι.

Πρὸς τινα, ἐρωτήσαντά ποτε αὐτὸν πῶς ἐγινε τοσαῦτον μέγας, ὁ διάσημος συγγραφεὺς ἀπεκρίνατο: «Οὐδέποτε ἐπεχείρησά τι χωρὶς ν' ἀφραιωθῶ εἰς αὐτὸ ψυχῆ τα και σώματι, οὐδεμίαν ἐργασίαν περιεφρόνησα ὕψ' οἰζυθῆσατε ἐποψιν και ἂν μοι παρουσιάζετο, ἰδοὺ οἱ δύο θεμελιώδεις κανόνες τοῦ βίου μου».

Ἐπὶ θαυμασμοῦ και πεδασμοῦ περιουκλούμενος πανταχοῦ ὁ Δίκωνς ἐπεσεύφατο τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Γαλλίαν, ἀπέθανε δ' ἐν τῇ προσφιλεῖ του οἰκίᾳ τῷ 1870 ὁμοῦ και πεντήκοντα ἔτων γενόμενος. Μεθ' ὅλας τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ τὰς κρίσεις, και πάλιν ἐπαναληφθείσας, εἰργάζετο συντόμως ἔγραψε δὲ μέχρι σχεδὸν τῆς ὄρας τοῦ γεύματος, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ θάνατος ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ κερκυνοβόλος. Τὸ οὕτως ἀπροσδόκητον αὐτοῦ τέλος ἐγένετο ἀφορμὴ γενικοῦ πένθους. Ἡ βασίλισσα ἐτήλεγράφησε πρὸς τὴν οἰκογένειαν Δίκωνς τὰ ἐγκάρδια συλλυπητηρία της, πλήθος δὲ θρηκῶν περιεκύκλωσε τὸν τάφον, ὅστις ἀνηγέρθη εἰς τὴν ἔσχον μυθιστοριογράφου ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου τοῦ Οἰεστμίνστερ, παρὰ τὰ μεγάλα τῆς πατρίδος του πνεύματα, τὸν Σαίκσπηρ και τὸν Δρούδεν.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
 [Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier.
 Στοιχία και τίσις.
 Ἄπλοῖ στρατιώται.

Ὁ Ἄραγὸ εἶπε ποτὲ περὶ τοῦ Φιλίππου de Girard ὁμιλῶν: «Εἶναι στρατάρχης τῆς βιομηχανίας, ὅστις ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ τείχους μαχόμενος».

Τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλ' οἱ στρατάρχαι δὲν δύνανται νὰ νικήσωσιν ἄνευ στρατιωτῶν.

Οἱ ἄπλοῖ τῆς ἐπιστήμης στρατιῶται εὐρέσκον-

ται εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἀπειροβίου στρατοῦ τῶν ἐργατῶν, οἵτινες κινῶσι τὰς μηχανὰς ἐν τοῖς τεχνουργείοις, και θεομαίνοσιν τὰς καμίνας και μιγνύουσι και συνδυάζουσι τὰ προϊόντα ἐν τοῖς ἐργοστασίοις, και ἐξάγουσι τὰ μέταλλα και τοὺς ἄνθρακας ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς. Οἱ ἄσχημοι οὗτοι ἐργάται συντελοῦσιν εἰς τὴν πρόοδον και εἰς τὸν πολιτισμὸν. Καὶ δὲν ἐπιτελοῦσι μὲν ἐφευρέσεις, ἀλλὰ πολλὰκις συνάγουσι τὰ σοῦχλα αὐτῶν και ἀποθνήσκουσι και αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιπέτης, και ἀνυφῶνται διὰ τῆς θυσίας και ἀναδεικνύονται διὰ τοῦ μαρτυρίου.

Μόνῃ ἡ ἱστορία τῶν μεταλλευτῶν παρέχει ἡμῖν ἀνεξάντλητα παραδείγματα θάρρους και ἀτακαρονήσεως. Αἱ μάλιστα πρόσφοροι καταστροφὴν παρουσιάζουσιν ἀναρίθμητα θύματα. Ἑκάς, ξωμεν τυχαίως μεταξὺ τῶν τρημερῶν δραμάτων τῶν ἀνθρακουργείων.

Τὴν 11 Ἀπριλίου 1877 ἔγινεν εἰς τὸ φρέαρ Tynewidd ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Γλαμοργάν, ἐνὸς τῶν πλουσιωτέρων σιδηροφῶρων και ἀνθρακοφόρων διαμερισμάτων τῆς Οὐαλλίας, μία τῶν καταστροφῶν ἐκείνων, αἵτινες συχνότατα συμβαίνουν ἐν τοῖς μεταλλείοις. Οἱ ἐργάται ἠτοιμάζοντο ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ὅτε ἠκούσθη φοβερὴ κρότος. Συνεπέξ ἐνσταλάξων τὰ ὕδατα τοῦ πλησίον ῥέοντος ποταμοῦ Ῥόνδον εἰσέρρευσαν εἰς τὰς σύριγγας τοῦ ἀνθρακουργείου, και ἐπλήρωσαν αὐτάς μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Οἱ μεταλλευταὶ ἐτρεξάν ἐν σπουδῇ εἰς τὰς κοφίνους, ἀλλὰ μετρήσαντες ἑαυτοὺς, εἶδον ὅτι δεκατέσσαρες εἰς αὐτῶν ἔλειπον. Ἄνεμος σφοδρὸς ἐξήρξατο τοῦ ἀνθρακουργείου, τὰ δ' ὑπόγεια φοβερῶς ἀντήχουν. Οὐδεμία ὑπῆρχε κατὰ τὴν φανόμενον ἐλπίς νὰ σωθῶσιν οἱ δεκατέσσαρες δυστυχεῖς, ὅς τὰ ὕδατα βεβαίως εἶχον πνίξει εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς. Ἐν τούτοις ἐργάται τινὲς ἠθέλησαν ἐκ παντός τρόπου νὰ σώσωσι τὰ πτώματα, καθῆκον ἱερὸν, τὸ ὁποῖον οἱ μεταλλευταὶ οὐδέποτε παραμελοῦσιν ἔστω και μετὰ κινδύνου τῆς ζωῆς των.

Ἐνῶ ἐσκέπτοντο περὶ τῶν ληπτῶν μέτρων ὅπως εἰσδύσωσιν εἰς τὸ ἀνθρακουργεῖον, ἤκουσαν ὑπὸ τὸ ἔδαφος κτυπήματα ἐπανεληκμένα, και ταχῶς ἀνεγνώριταν ὅτι τινὲς τῶν μεταλλευτῶν ἦσαν κεκλεισμένοι ὑποκάτω διαστρώσεως ἀνθρακος δέκα περίπου μέτρων πάχους. Ὁ ἀπὸ πνεύματος δέκα περίπου ὕδατος εἶχε σχηματίσει στρώμα, οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐβρέθησαν οὕτω ἐντὸς εἰδους καταλύτου (cloche à plonger).

Ἐνα καθησυχάσωσι τοὺς ἀτυχεῖς συντρόφους των, οἱ σωσται ἀποκρίνονται πρῶτον αὐτοῖς κτυπῶντες σφοδρῶς τὸ ἔδαφος, ἔπειτα ἐπιχειροῦσι νὰ δρούσῳσι σύριγγα προσκλινῆ ὅπως δόσωσιν αὐτοῖς ἀέρα και φῶς. Μετὰ εικοσιτεσσάρων ὡρῶν ἐργασίαν μικρὸν μόνον ὑπολείπεται στρώμα ἀνθρακος. Μεταξὺ τῶν ἐργαζομένων ὁ μεταλλευτῆς Οὐίλλιαμ

Μόργαν διακρίνεται, σιάπτει δὲ τοσοῦτῳ θαρρα-
λεύωτερον καθόσον προχωροῦσι πρὸς τὸ τέρας.
Διὰ τελευταίου κτυπήματος καταβήσκει τὸ διά-
φορομα τοῦ γαιάνθρακος, ὅπερ ἐχώριζεν αὐτὸν
ἀπὸ τῶν καλεισμένων συντρόφων του, ἀλλ' ὁ πε-
πεισμένος ἀπὸ δικαστέλλεται καὶ προξενεὶ ἐρηξίν,
ἥτις εἶπται χαμαὶ νεκρὸν τὸν γενναῖον ἐργάτην,
καθ' ἣν στιγμὴν ἔτωξε τοὺς ἄλλους. Ἐντὺς μι-
κροῦ ἄλλα κτυπήματα ἀκούονται, ἄλλοι μεταλ-
λευταὶ εἶναι καλεισμένοι εἰς μέρος τοῦ ἀνθρα-
κωρυχίου ἀπώτερον.

Ἦνα σώσασιν καὶ τούτους δέον νὰ σιάψωσιν
ἐκ νέου. Ὁ θάνατος τοῦ Οὐίλλιαμ Μόργαν δὲν
ἀναχαιτίζει τοὺς ἄλλους, ἐργάζονται δὲ ἄνευ ἀ-
ναπαύσεως. Αἱ ἡμέραι παρέρχονται, ἡ δ' ἐργασία
βραδέως προχωρεῖ. Δύο ἡμέρας, ὁ Ἰσαὰκ Pride
καὶ ὁ Happy Dodd, ἐγκαταλείπουσιν ἐργαζόμενοι
μετὰ μεγίστης κρισεύσεως, μετὰ ἐννεὶ δὲ ἡμέρων
ἐργασίαν ἀνοίγουσιν ἐν τῷ βράχῳ τούτῳ, διὰ τῆς
ὁποίας καταρθούσι νὰ σώσωσιν ἐν μέσῳ φοβεροῦ
σείσματος ὕψιστος πάντε μεταλλευτὰς, οἵτινες ἔζων
εἰστέτι.

Οἱ πέντε οὗτοι ἀνδρες σιθόντες ἀπὸ τοῦ θά-
νατου διὰ τῆς θυμαστικῆς ἀφοσιώσεως τῶν δύο
συνεργατῶν των, εἶχον ζήσει ἐννεὶ ἡμέρας ἐν τῷ
ὕδατι ἰσθάμενοι μέχρι τῆς δεσφύος, καὶ ἀναπνεύ-
οντες ἀέρι πεπιεσμένον καὶ οὐδεμίαν ἔχοντες
τροφὴν. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ παιδίον καί-
τοι ἐξησθενημένοι ὄντες, δὲν ἐπαυσαν κρατοῦν-
τες αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἵνα μὴ πνιγῇ ἐν τῷ ἀ-
διαλείπτῳ ὑπομένει ὕδατι.

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας θέλουσα νὰ τιμήσῃ
τὴν γενναϊότητα τοῦ Ἰσαὰκ Pride καὶ τοῦ Happy
Dodd, ἀπέπεισε εἰς τοὺς δύο τούτους ἐργά-
τας τὸ μετάλλιον τοῦ ποίγιμος Ἀλβέρτου.

Εἰς τὴν πλημύραν καὶ εἰς τὴν κατάπτωσιν
τῶν χωμάτων, δέον νὰ προσθέσωμεν τὴν ἐρηξίν
τῆς ἀπυλίδος (feu grisou). Ἦνα συμπληρώσωμεν
τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν φοβερῶν αἰτιῶν τοσοῦτων
δυστυχημάτων. Ὁ ἀναγνώστη; δύναται νὰ κρίνῃ
περὶ τῆς μάστιγος ταύτης ἐκ τῆς ἐξῆς ἀφηγήσε-
ως, ἣν ἀρτυροῦμαι ἐκ τῆς ἐκθέσεως μιᾶς τῶν τε-
λευταίων καταστροφῶν.

«Τὴν πέμπτην, 17 Ἀπριλίου 1879, περὶ τὰς
7 1/2 τῆς πρωῆς, ἐκρηξίς ἀπυλίδος συνέβη εἰς τὸ
φρέαρ ἀρ. 2 τῆς Ἀγγράπης, παρὰ τὸν σιδηροδρο-
μικὸν σταθμὸν τῶν Frameries ἐν Βελγίῳ.

Τοῦ φρέατος τούτου χρησιμεύοντος πρὸς ἐκμε-
τάλλειαν ἀπυλιδούχων στρωμάτων, πᾶσαι αἱ
συνήθειαι προφυλάξεις εἶχον ληφθῆ. Τὸ πρῶτ' ἔλεον
τῶν 200 ἐργατῶν κατέβησαν. Περὶ τὴν ἐβδόμητην
καὶ ἡμίσειαν παρετηρήθη ὅτι τὸ φρέαρ τῆς ἐξα-
γωγῆς τῶν ἀνθράκων ἀνέβηδε βεῦμα ἀέρος δυσώ-
δους· πάραυτα ἐτάλη πρὸς τὸν μηχανικὸν τοῦ
φρέατος ἄνθρωπος, ὅπως τῷ ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀσύ-
νήθες τοῦτο γεγονός, καθότι τὸ φρέαρ ἔπρεπε νὰ
καταπέτρ, δηλαδὴ νὰ χρησιμεύῃ εἰς τὴν εἰσοδὸν

τοῦ ἀέρος. Πρὶν ἢ λάθωσι καιρὸν νὰ ἐξακριβώ-
σωσι τὸ πρῆγμα, τὸ δωματίον τοῦ καθαρισμοῦ
(elichage) καὶ τὸ τοῦ μηχανικοῦ ἐπιτηρώθησαν
ἀπυλίδος, τὸ μίγμα ἔγινεν ἐκρήξιμον καὶ ἀνερλε-
χθῆ εἰς τὴν θερμάστραν τοῦ μηχανικοῦ προξενή-
σαν ἐκπυροκρότησιν σφοδρὰν. Ὁ μηχανικὸς ἐφο-
νεύθη, ὁπῶς ἀνδρες ἐκάσταν κατὰ τὸ μέλλον ἢ
ἦττον ὡς καὶ δύο γυναῖκες ἐκ τῶν τοῦς λύ-
χνους ἐπιμελούμενοι. Ἄλλα δὲ, μεγάλη φλόξ ἀ-
νέβηκεν διὰ τοῦ φρέατος μέχρι τοῦ ξυλώματος,
τὸ ὁποῖον ἀνερλέγη, ὁ δὲ μέγιστος οὗτος λαμ-
πτήρ ἔχων 3, 00 μέτρων διάμετρον, ἐξήκολού-
θησε καίον ἐπὶ δύο ὥρας, χωρὶς νὰ διαδοῖ τὴ
πῦρ εἰς τὰς σύριγγας, ὅπου οὐδεμίαν εἶχε συμβῆ
μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐκρηξίς. Περὶ τὰς 9
1/2 τὸ πῦρ κατέβη, καὶ ἠκούσθη ὑπόγειος ἐκπυ-
ροκρότησις ἐπαναληφθεῖσα κατὰ διαλείμματα
ἑνὸς τετάρτου μέχρι τῆς 11 1/2, ὅτε συνέβη ἡ
τελευταία καὶ σφοδρότερη πασσίν. Τὶ δὲ εἶχε
συμβῆ εἰς τὰ μέρη ὅπου ἐργάζοντο; ἦσαν ἀπρό-
σιτα, ἡ καιομένη ξυλὶα κατέπιπτεν ἐπὶ τοῦ φρέ-
ατος τοῦ ἀερισμοῦ, οὗ ἡ ἀνέμη (ventilation) εἶχε
παύσει κινουμένη καὶ ἐπὶ τοῦ φρέατος τῆς ἐξα-
γωγῆς. Πᾶσα κατεβλήθη προσπάθειαι εἰς τὸ φρέαρ
τοῦ ἀερισμοῦ, ὅπου ἦσαν αἱ κλίμακες. Ἦνα σώσωσι
τὸ προσωπικὸν, ἀλλὰ κατὰ τὰς 3 1/2 μόνον ἔ-
γινε προσίτων 87 ἐργάται ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλει-
στοὶ νομισκόντες ὅτι τὸ βεῦμα τοῦ ἀέρος εἶχεν
ἀνατραπῆ, καὶ φοβηθέντες μήπως τεθῆ πάλιν εἰς
κίνησιν ἡ ἀνέμη, ὑπερ ἤθελεν ἐπαναφέρει ὅλα τὰ
δηλητηριώδη ἀέρι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, κατέ-
βησαν εἰς τὰ κατώτερα στρώματα καὶ πιθανῶς
ἀπέβησαν ὅλοι ἐνεκα τῶν γενομένων ἀλλεπαλλή-
λων ἐκρήξεων. Τὴν 4 Μαρτίου ἐπίσημος τελετὴ ἐ-
γένετο ἐν Frameries, καθ' ἣν ἐδόθη εἰς 11 ἄν-
δρας τὸ παράσημον τοῦ Λεοπόλδου πρὸς ἀμοιβὴν
τῆς ἀναπαρηγήσεως αὐτῶν κατὰ τὴν ἀνάστωσιν».

Ἦνα ταχὺ εὐρίσκομεν τοιοῦτους μάρτυρας τοῦ
καθήκοντος. Ἡ κατασκευή τῶν χημικῶν προθέτων
πολλάκις ἐπικινδύνων, ἢ ἐκρηξίς τῶν ἐκρη-
κτικῶν ὑλίων, δεκατίχουσι ἐπίσης τοὺς ἀπλοῦς
τούτους τῆς ἐπιστήμης ἐργάτας. Παρατοῦντες ἀρ-
τὸ παρὸν βιβλίον, καλὸν νομίζομεν νὰ τιμήσω-
μεν τὴν μνήμην ἐκείνων, οἵτινες καίτοι ταπει-
νοὶ, πίπτουσιν ὑπερηφάνως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς
τιμῆς.

Καὶ δὲν συγκαταριθμοῦνται μὲν μετὰ τῶν ἐπὶ
μεγαλοφυῆ διακριθέντων ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐξισού-
νται πολλάκις αὐτοῖς διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτῶν
καὶ τῆς ἀνταπαρηγήσεως. Ταύτης δυνάμεθα νὰ
μιμηθώμεν πάντες ἡμεῖς οἱ ἄσημοι καὶ ταπεινοὶ
ἐργάται.

Ἦν ἡ ἡμετέρα ἀφηγήσις συνεκίνησεν ἐνόητε
τὸν ἀναγνώστην καὶ ἐπένευσεν αὐτῷ αἰσθημά-
τι γενναῖον, ἐάν ἐπεισον αὐτὸν ὅτι ἡ ἐπιλήρωσις
τοῦ καθήκοντος καὶ ἡ ἐργασία ἐπιφέρουσιν ἀπο-
τελέσματα μεγάλα ὑπερισχύοντα καὶ αὐτῶν τῶν

μεγίστων προσκομιμάτων, θέλωμεν πεισθῆ ὅτι δὲν
ἐπεχειρήσαμεν ἔργον ἀνωφελές.

«Ἐργασία καὶ ἐπιμονὴν ἐλέγημεν ἐν ἀρχῇ τοῦ
βιβλίου τούτου, τοιοῦτον τὸ σύνθημα τῶν μεγα-
λῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς σκέψεως ἐργατῶν.

Ὁ Carnot προσθέτομεν εἰς τὸ τέλος, συνεπιλή-
ρωσας τὸ ὠραῖον τοῦτο σύνθημα εἰπὼν ὅτι «Ἀνά-
ξιος εἶναι ὁ ἐν ἐκουσίᾳ διατελῶν ἀρχία».

ΒΑΣΙΛΕΥΣ Σ. ΣΑΥΤΡΟΠ

ΠΩΣ ΕΠΗΡΑΖΕΤΟ Ο ΑΙΤΤΡΕ

Ἦν τῶν πολλῶν ἔργων τοῦ Αἰττρε τὸ περί-
φημον αὐτοῦ Λεξικὸν τῆς γαλλικῆς γλώσσης
θέλει εἶσαι δικαίως θυμαστικὸν μάρτυρον τῆς
φιλοπονίας, εὐφυλοφίας καὶ ἐμβροφίας τοῦ με-
γάλου φιλοσόφου, ὡς ὑπῆρξε καὶ τὸ ἀναδεδείκ-
ν αὐτὸν ὑπερ πάντα τὰ ἄλλα ἔνδοξον. Τὴν μέθο-
δον, δι' ἣς κατώρθωσε νὰ ἀγάγῃ εἰς πέρας τὸ ὄν-
τως μέγα ἐκεῖνο ἔργον ὁ Αἰττρε, διηγείται που
τῶν ἔργων του αὐτοῦ οὗτος ὁμολογῶν πῶς εἶχε
διαγράψει ἑαυτῷ πρόγραμμα ἐργασίας ὠρισμένου,
καὶ πῶς διήρει τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας.

Τὴν ἀφήγησιν ταύτην, λίαν διδακτικὴν καὶ
ἐνδιαφέρουσαν οὖσαν, παραθέτομεν ἐνταῦθα αὐ-
τολέξει:

«Τὸ πρόγραμμα τοῦτο, λέγει, περιελάμβανε
τὰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας τῆς ἡμέρας, εἶ ὃν οὐ-
σιώδεις ἦτο νὰ ἀφιερωνται ὅσον τὸ δυνατόν ὀ-
λιγώτεροι εἰς τὰς καλ' ἡμέραν βιωτικὰς ἀνάγ-
κας. Ἦχον κατορθώσει, περιπέφικας πᾶσαν περιττὴν
δαπάνην, νὰ ἀποκτήσῃ τὴν πολυτέλειαν δύο οἰ-
κημάτων, ἐνὸς μὲν ἐν τῇ ἐρήξῃ, τοῦ ἄλλου δ'
ἐν τῇ πόλει. Ἡ ἀρχαϊκή μου κατοικία ἐκείτο
ἐν Mesnil-le-Roi, ἦτο δὲ μικρὰ καὶ παλαιὰ οἰ-
κία μετὰ μικροῦ κήπου εὐθαλοῦς, ἔχοντος ὁπωρο-
φόρα δένδρα καὶ λαχανικά. Ἐνταῦθα, ἐν παντελεῖ
σχεδὸν μονώσει, διὰ τὸ χωρίον κείται μακρὰν
τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα κατακαλύπτει καθ' ἑκάστην
Κυριακὴν οἱ Παρισίνοὶ, εὐκόλον μοι ἦτο νὰ δια-
θέσω κατ' ἀρέσκειαν τὰς ὥρας. Ἦγειρόμην τὴν
ὀγδόην τῆς πρωῆς· πολὺ ἀργά, ὅα εἶπῃ τις, δι'
ἄνθρωπον τοσαύτας ἔχοντα ἐργασίας. Ἀναμεί-
νατε. Ἐνὶ διανοητικῶν τὴν καιτιῶνά μου, ὅστις
ἦτο ἅμα καὶ τὸ σπουδαστήριόν μου, (εἶπα ἤδη
ὅτι ἡ οἰκία ἦτο μικρὰ καὶ παλαιά), κατέβαινον
εἰς τὸ ἰσόγειον φέρων μετ' ἐμοῦ καὶ ἐργασίαν
τινὰ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον συνέταξα πλὴν
ἄλλων τὴν πρόλογον τοῦ Λεξικοῦ μου. Ὁ σφρα-
γιδοφόλῳς Δαγρεσσὼ μοι εἶχε δώσει τὸ παράδειγμα
νὰ μὴ παραβλέπω τὰς στιγμὰς, αἵτινες φαίνου-
νται ἄχρηστοι, αὐτὸς δὲν ἢ ἀτακτος σύζυγός του
ἐκαμνε πάντοτε νὰ περιμένῃ διὰ τὸ γεῦμα, καὶ
ὅστις παρουσιάσας αὐτῇ μίαν ἡμέραν βιβλίον τι,
εἶπεν· «Ἴδοὺ τὸ ἔργον τῶν πρὸ τοῦ γεύματος σι-
γμῶν».

Ἦν ἐνέστην ἀνέβαινον καὶ διώρθονον τὰ τυ-
πογραφικὰ δοκίμια, ὅσα μοι ἐστέλλοντο μέχρι

τῆς ὥρας τοῦ προγεύματος. Τὴν μίαν μετὰ με-
σημέριαν ἐκαθήμεν πάλιν εἰς τὸ γραφεῖόν μου,
καὶ μέχρι τῆς τρίτης ὥρας ἐργαζόμεν διὰ τὸ
«Journal des Savants», ὅπερ εἶχε ζητήσει τὴν
συνεργασίαν μου τῷ 1855, καὶ εἰς 8 περὶ πολ-
λοῦ ἐπιούρηνη νὰ παρέγω τακτικῶς τὴν συμβο-
λήν μου. Ἀπὸ τῆς τρίτης μέχρι τῆς ἕκτης ἡ-
σχολοῦμην εἰς τὸ λεξικόν. Τὴν ἕκτην κατέβαι-
νον εἰς τὸ γεῦμα, ὅπερ εὕρισκον πάντοτε ἑτοιμον,
διότι ἡ σύζυγός μου δὲν ἦτο ὡς ἡ κυρία Δαγρεσ-
σὼ. Πρὸς τοῦτο ἦτο ἀρκετὴ μίαν ὥρα περίπου.
Ὡς ὑγεινὸν παράγγελμα συνιστάται νὰ μὴ ἀρ-
χίσῃ τις ἐργασίαν πνευματικὴν ἀ ἐσπας μετὰ τὸ
γεῦμα. Ἐγὼ διαρκῶς παρέβην τὸ παράγγελμα
τοῦτο ἀποῦ ἔλαθον πέτρην ὅτι οὐδὲμίως μὲ ἔ-
βλαπτεν ἡ παράδοσις. Κέρδος ἐθεώρουν ὅσον ἡ-
δυνάμην νὰ ἀφαιρέσω ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἀνάγ-
κας. Ἀναβαίνων λοιπὸν τὴν ἐβδόμην ἐσπερινὴν
ὥραν ἐπανελάμβανον τὴν ἐργασίαν τοῦ λεξικοῦ
καὶ δὲν τὴν ἄφινον πλέον. Πρῶτον σταθμὸν ἐκα-
μνον κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καθ' ὃ οἱ ἄλλοι κα-
τεκλίνοντο· εἶτα ἐξηκολούθουν μέχρι τῆς τρίτης
μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τὴν ὥραν ταύτην ἔληγε
συνήθως τὸ ἡμερήσιον ἔργον μου· ἐν δὲν συνε-
πληροῦτο, προσέτεινον τὴν ἐργασίαν, οὐχὶ σπα-
νίως δὲ, κατὰ τὰς μακρὰς ἡμέρας, ὅδυνον τὸν
λόγῳν μου ἐξηκολούθουν τὴν ἐργασίαν εἰς τὸ
φῶς τῆς ὑποφωσκούσας ἡσῆς.

Ἦτο δὲ μίως ἦτο ἐξαιρεσις. Τὸ συνηθέστερον,
ἡ διακοπὴ ἐγένετο τὴν τρίτην ὥραν, καθ' ἣν ἄφ-
ινον κάλαμον καὶ χάρτην, καὶ ἐτακτοποίησον τὸ
γραφεῖον, οὐχὶ διὰ τὴν αἴριον, διότι ἡ αἴριον εἶ-
χεν ἤδη ἔλθει, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐρ-
γασίας. Ἡ κλίτη μου ἤγγιζε σχεδὸν εἰς τὸ γρα-
φεῖον, καὶ εἰς ὀλίγας στιγμὰς κατεκλινόμεν. Ἦ
ἔξῃ καὶ ἡ ἀπαράδρατος τάξις (καὶ εἶνε οὐχὶ ἄνευ
ἐνδιαφέροντος ἡ φυσιολογικὴ αὐτῆ παρατήρησις)
εἶχον κατασθῆσαι τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας προσερχό-
μενον νευριὸν ἐρεθισμὸν, καὶ ἀπεκωλύμην μεθ'
ὅσης εὐκολίας καὶ ὁ μένων ἄεργος, αὐτῷ δὲ
ἡγερόμην πάλιν τὴν ὀγδόην ὥραν, ὥραν πολλῶν
ὀκνηρῶν. Αἱ ἀγρυπνίαι μου δὲ αὐταὶ δὲν ἔμενον
καὶ ὄλις ἄνευ ἀποζημιώσεως· εὐλόγως ἀπὸ δὲν εἶ-
χεν ἰδρῶσει κατοικίαν ἐν μικρῇ φιλλυρῶν δένδρο-
στοιχίᾳ, διατεταμένη ἐγκαρδίως τὸν κήπον, καὶ
εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτός ἐπλήρου τὰ πέριξ διὰ
τῆς καθαρῆς καὶ ἡχηρᾶς φωνῆς τῆς. Ὡ! Βιργίλια,
πῶς ἡδυνήθης σύ, ὁ ποιητὴς τῶν Γεωργικῶν, νὰ
κάμῃς πένθιμον ἄσμα, miserabile carmen, ἐκ
τῶν τόσων ἱλαρῶν ἐκαίμων φηλόγγων;

Ἦν τῇ πόλει δὲ κανονισμὸς τοῦ χρόνου ἐτηρεῖ-
το ὀλιγώτερον. Ἦ ἡμέρα εἶχε τὰς ἐπισκέψεις τῆς
καὶ διαταράξεις ἀπροσώπτους. Ἀλλὰ τὴν ἐσπέραν
ἀνεκτῶν πλήρη ἐμαυτοῦ κυριότητα, ἢ νῦξ ἦτο
δλη ἰδική μου, καὶ μετεχειρίζομην αὐτὴν ἀκριβῶς
ὡς ἐν Mesnil-le-Roi· νύκτες χειμεριναὶ, καθ' ὅας
ἔλειπον καὶ ἡ φίλη ἀπὸ δὲν, καὶ τῶν ἀγρῶν ἡ θέα

και ο εὐρύς ὄριζων, ἀλλ' αἵτινες ὅμως ἦσαν ἡσυχοὶ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις, ὅτε κατὰ τὴν δευτέρην ἢ τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὰ πάντα ἐσίγων, καὶ διηρχόμενον αὐτάς, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, δευδομένος ὄλος εἰς τὴν ἐργασίαν».

Ἐνταῦθα ὁ Λιττρέ προσθέτει·

«Ὁ φίλος μου κ. Περθελαμὴ Σαιντιλαίρ, οὐτινος ἢ ἔρως πρὸς τὴν ἐργασίαν δὲν εἶνε μικροτέρας τῆς ἐμῆς, ἐργάζεται καθ' ὅλους διάφορον τρόπον. Χειμῶν καὶ θερος ἐγείρεται λίαν πρῶτ', κατακλίνεται δὲ ἐνωρίς. Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις εἶπον ἀπατεῖζόμενος, ὅτι, ἐὰν ἐκαιτοιχοῦμεν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, ὅα συνηνωθῶμεθα εἰς τὴν κλίμακα, ἐκείνος μὲν ἐξεγειρόμενος καὶ μεταβαίνων εἰς τὸ ἔργον του, ἐγὼ δὲ ἀφίπων τὸ ἰδικόν μου καὶ μεταβαίνων νὰ κατακλιθῶ. Ἐὐτυχέστερος ἐμοῦ ἀπολαύει ἀμκαίρου καὶ θαλασσίου γήρατος, μὴ μεταβαλὼν τὸ παράπαν τὰς ἐργασίμους αὐτοῦ ὥρας, ὑπερ ὅελοι τῷ ἐπιτρέψει νὰ ἀγάγη εἰς πέρας αἵσιον τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἄλλ' ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι εἶνε κατὰ τέσσαρα καὶ ἡμισυ ἔτη νεώτερος ἐμοῦ, πρὸ δὲ τεσσάρων καὶ ἡμίσεος ἔτων εἶχον καὶ ἐγὼ ἀρκοῦσαν βίωσιν, ἂν καὶ ὀλιγωτέρων αὐτοῦ. Καὶ ἐλπίζω ἔτι τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα οὐδεμίαν ὅα ἐπιπρέξῃ βλάβην εἰς τὴν εὐεξίαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὅα διαμείνῃ εἰς τῶν προνομιοῦχῶν τοῦ γήρατος. Ὅμοιωγὼ ὅτι τοῦ φθονῶ τὴν τοιαύτην ἐν προσδοκίᾳ ἡλικίᾳ εὐεξίαν, ἀλλὰ ὅα ἐλυπούμην πολὺ, ἐὰν ἐκ δυσαρτέστου τῆς φύσεως τροπῆς ἐπαυε τοῦ νὰ εἶνε ἀξίος τοῦ φθόνου, ὃν πρὸς αὐτὸν αἰσθάνομαι».

Τὸ πλεῖστον τοῦ βίου τοῦ Λιττρέ ἀπερρόφησε τὸ λεξικόν αὐτοῦ, ὅπερ εἶνε οὐ μόνον φιλολογικὸν μνημεῖον μέγα, ἀλλὰ, ὡς ὀρθῶς εἶπέ τις, καὶ ὑψηλὸν παράδειγμα ἡθικοῦ ἠρωϊσμοῦ. Εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐδοῦναι ἐν τούτοις εἶτε ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του, εἶτε ὑπὸ ἄλλων λογίων ἀνδρῶν, τῶν κυρίων Beaujean Sommer καὶ τοῦ λοχαγοῦ André.

Ἠξίατο δὲ ἡ ἐκτύπωσις αὐτοῦ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1859 καὶ ἐπερατώθη (πλὴν τοῦ Παραρτήματος) τὸν Νοέμβριον τοῦ 1872, ἧτοι διήρκεσε ἐπὶ 13 ἔτη καὶ 2 περίπου μῆνας. Τινὲς περιέργοι ὑπελόγησαν ὅτι, ἐὰν τὸ λεξικὸν τοῦτο (ἄνευ τοῦ παραρτήματος) ἐτύπουτο εἰς μίαν μόνην στήλην, ἡ στήλη αὕτη ὅα εἶχε μήκος 37, 525 μέτρων καὶ 28 ἔκκτοιστῶν.

Πρὸ διετίας περίπου εἶχε διαδοθῆ ἐν Παρισίοις φήμη περὶ θανάτου τοῦ Λιττρέ. Ἦτο ἐν ἐποχῇ θερούς. Πολλοὶ δὲ ἐφημερίδων ἀφηγηταὶ προσέδραμον εἰς τὴν πενήχρᾳν αὐτοῦ ἀγροτικὴν κατοικίαν ἐν Mesnil-le-Roi. Ἄλλ' ἐξεπλάγησαν πάντες εὐρόντες τὸν πολλὸν πρεσβύτην ὄρθιον ἐν τῷ κηπάρῳ του μὲ λίγον εἰς τὴν χεῖρα.

Ἄλλ' ὅμως, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη, ἔδραπε τὸν θάνατον ἐρχόμενον.

1. Ὁ νῦν ὄπουργὸς τῶν ἱξουτερικῶν τῆς Γαλλίας.

— Ἰατρὲ, ἔλεγε πρὸς τὸν ἐξείρετον ἱατρὸν του Augros, αἰσθάνομαι ὅτι μετ' ὀλίγον ὅα ὑπάγω νὰ ἀναπαυθῶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς φύσεως!

Ἐὰν εἰς τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα ὁ Λιττρέ ἦτο ἐλευθερόφρων, ἐπίστευεν ὅμως εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ καλῶς ὑπερόστηεν αὐτήν.

Λέγεται ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τοῦ θανάτου του μῆνας ὁ φιλόσοφος ἠσχολεῖτο ἢ ἐσχεδίαζε νὰ συγγράψῃ φιλοσοφικὸν τι σύγγραμμα, εἰδος ἀπορίας ἢ οὐείρου, ὅπερ ἤθελε νὰ ὀνομάσῃ Ὁ τελευταῖος ἀνθρώπος. Τῆ πενυβιά του, ἀδιαιλείπτως ἐργαζόμενον, ἦτο ἀπληττον νέων πραγμάτων μετὰ τὴν ἀπέραντον τοῦ λεξικοῦ ἐργασίαν. Ἄ καὶ ἔχω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, λέγει ὁ γράφων περὶ αὐτοῦ τὰ ὀλίγα ταῦτα, τὴν μορφήν τοῦ πολιοῦ ἐπιστήμονος, τοῦ εὐγενοῦ; ἐκείνου πνεύματος, ἐν τινι συνειδριάζει τῆς μασσονικῆς Λέσχης ἢ «Ἐπεικῆς Φιλίας», εἰς ἣν ἐγένετο δεκτὸς ταῦτοχρόνως μετὰ τοῦ Ἰουλίου Φερρῦ. Ἐκάλητο ἐκεῖ σύννομος, μετ' ὀλίγον δὲ ἀνέγνωσεν εἰς τὴν συνέλευσιν θαυμαστὸν φιλοσοφικὸν τεμάχιον, ἐν ᾧ παρέδραλλεν ἐκαστὸν πρὸς τοὺς γέροντας ἐκείνους τῆς Ἰλιάδος τοὺς καθημένους εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως ὡς εἰς τὰς πύλας τοῦ τάφου.

Ἡ φωνὴ του, ἀσθενῆς ὄλος, σχεδὸν δὲν ἠκούετο· ἀλλ' ἡ προσοχὴ πάντων, ἀτενῶς πρὸς αὐτὸν ἔστραμμένη, κατῳρόθου νὰ συναρπάξῃ μέρη τινὰ θαυμαστά, ἰδέας φωτὸς πλήρεις.

Ὁ Γαμβέττας ἦτο ἐκεῖ καὶ ἠκροῶτο.

Ἐλάβε τὸν λόγον μετὰ τὸν Λιττρέ, μετὰ τὸν ἀνδρα ἐκεῖνον, ὅστις τῷ 1825 μετὰ τοῦ Βαουθελαμὴ Σαιντιλαίρ παιδιᾶς χάριν ἀνήγειρε διὰ τεταμένον βραχίονας ὀλόκληρον τράπεζαν, καὶ ὅστις νῦν εἶχε καταυτῆσει προσβύτης κεκυρωμένος ὑπὸ τῆς ἐργασίας. Ἐλάβε τὸν λόγον, καὶ διὰ τῆς ἠχηρᾶς αὐτοῦ φωνῆς·

— Κύριοι, εἶπεν, ἂς τιμῆσωμεν τὸν Λιττρέ, ἂς τιμῆσωμεν αὐτὸν πάντες προσαγορευόμενος τοῖ μέγιστον ἐργάτην τοῦ αἰῶνος.

Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ὄνομα, ὅπερ ὅα παραμείνῃ εἰς τὸν ἀνδρα, οὐτινος ὁ βίος ὄλος ὑπῆρξεν ὑψηλὸν παράδειγμα ἀρετῆς, εἰς τὸν ἐνδοξὸν ἐπιστήμονα, ὅστις ἐκ νεαρῆς ἡλικίας μέχρι τοῦ ὀγδοηκοστοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἄνευ διαλείμματος, ἐργάσθη, ἐσκέρθη, ἠρέμνησε καὶ ἠγωνίσθη ὑπερ τῆς ἀληθείας».

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ

Ἡ καθημερινὴ πείρα ἀποδεικνύει ὅτι ὁ βίος, αἱ πράξεις, τὸ παράδειγμα, ἐπιδρῶντα ἐπὶ τὴν κοινωνίαν, ἀποτελοῦσι τὴν ἀρίστην πρακτικὴν ἀνατροφήν, πολὺ ἀνωτέρων καὶ πολλὸ προτιμωτέρων τῆς ἐν τοῖς σχολείοις, τοῖς πανεπιστημίοις καὶ τοῖς γυμνασίοις διδασκαλίας· διότι ταῦτα ἀπλουστάτας μόνον ἀρχὰς διανοητικῆς καλλιέργειας διδάσκουσι. Διὸ πολὺ ὑπερέχει ἡ ζωσα ἀνατροφή, ἢ καὶ ἐκάστην γινουμένη κατ' οἶκον καὶ κατ' ὀδόν.

δόν, μεταξὺ τῶν τεχνιτῶν καὶ εἰς τὸ ἐργαστήριον, πλησίον τῆς μηχανῆς καὶ παρὰ τὸ ἄροτρον, παρὰ τῷ ἐμπόρῳ καὶ τῷ ἐργασιασάρχῳ, καὶ πανταχοῦ ὅπου δραστηρίως ἀσχολοῦνται οἱ ἄνθρωποι. Αὕτη εἶνε ἡ τελεία παιδείασις, ἣτις πέπει νὰ δοθῇ εἰς πᾶν μέλος τῆς κοινωνίας, καὶ ἣν ὀνομάζειν ὁ Σάλλεξ «ἀνατροφήν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους». Περιέχονται δ' ἐν αὐτῇ ἡ ἐνέργεια, ἡ διαγωγή, τὸ αὐτοδίδακτον καὶ πᾶν ὅ,τι φέρει ἀληθῶς τὸν ἀνθρωπον πρὸς τὴν τακτικὴν διάταξιν τῶν ἰδίων δυνάμεων, καὶ προετοιμάζει πρὸς τὴν προσήκουσαν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ἀσχαλιῶν τοῦ βίου, πρὸς διδασκαλίαν διλακδῆ, ἣν ἀδύνατον νὰ εὔρωμεν ἐν τοῖς βιβλίοις, ἢ ἀπολαύσωμεν καὶ δι' αὐτὸν τῶν σπουδαιωτάτων φιλολογικῶν μελετῶν. Ὁ Βέλιον λέγει μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ βαθυνοίας, ἦτι καὶ σπουδαὶ δὲν διδάσκουσι τὸν τρόπον τῆς χρήσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἑτέρα τις σοφία ἐκτὸς αὐτῶν καὶ ὑπερᾶν αὐτῶν οὕσα, ἣν ἀποκτᾶ τις διὰ μόνης τῆς παρατηρήσεως. Ἡ σκέψις αὕτη ἐφαρμύζεται ἐπίσης ἀληθῶς εἰς τὸν πραγματικὸν βίον ὡς καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν μόρφωσιν. Διότι ἡ πείρα καὶ ἐκάστη ἐνισχυεὶ τὸ λεγόμενον, ὅτι ὁ ἀνθρώπος τελειοποιεῖται μᾶλλον διὰ τῆς ἐργασίας ἢ διὰ τῆς φιλολογίας, ὅτι ἡ ζωὴ μᾶλλον ἢ ἡ φιλολογία, ἡ ἐνέργεια μᾶλλον ἢ ἡ σπουδῆ, καὶ ὁ χαρακτήρ μᾶλλον ἢ ἡ βιογραφία, αἰώνως τελίτουσι πρὸς τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Αἱ βιογραφίαι ἡμῶς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ μάλιστα αἱ τῶν ἀγαθῶν, εἶνε διδασκαλικάτατα ὡς βοηθοὶ, δῖλοι καὶ παραδείγματα πρὸς τοὺς ἄλλους. Τινὲς τῶν καλλιτέρων ἰσοδυναμοῦσι σχεδὸν πρὸς τὸ ἑξαγγέλιον, διότι διδάσκουσι ἐν ἀρετῶν βίον, ὑψηλὰς σκέψεις καὶ λαμπρὰς πράξεις πρὸς ὀφέλειαν τοῦ κόσμου καὶ τῶν πρᾶττόντων αὐτάς. Τὰ πολυτίμα παραδείγματα περὶ τῆς δυνάμειος τῆς προσωπικῆς ἐνεργείας, τῆς ἐπιμονῆς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, τῆς θαρραλέας ἐργασίας καὶ σταθερᾶς τιμότητος, ἧτινα ἀποτελοῦσιν ἀληθῶς εὐγενῆ καὶ ἀνδρικὸν χαρακτήρα, ἀποδεικνύουσι ἀναντιρρήτως πᾶν ὅ,τι δύναται ἕκαστος νὰ πράττῃ ὑπερ ἑαυτοῦ, καὶ εὐγλωττῶς παριστάνουσι τὴν ἰσχὺν τῆς εἰς ἑαυτὸν πίστεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ, διότι δι' αὐτῶν δύναται καὶ ὁ ἐλάχιστος ν' ἀποκτήσῃ περιουσίαν καὶ τιμὴν.

Δικαιωμένοι ἐπιστήμονες, φιλολόγοι καὶ τεχνίται, ἀπόστολοι μεγάλων ἰδεῶν καὶ κάτοχοι γενναίων αἰσθημάτων, δὲν ἀνήκουσι εἰς ἐξαιρετικὴν τινα ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν ἢ θέσιν. Προῆλθον καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν σχολείων, τῶν ἐργαστηρίων, τῶν χωρίων, τῶν καλυδῶν ἢ τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκιῶν. Τινὲς ἐκ τῶν μεγαλιωτέρων ἀποστόλων προῆλθον ἐκ τοῦ πλήθους, καὶ οἱ πτωχότεροι πολὺ ἀξίως ἐλάβον ἀνωτάτας θέσεις, καὶ αἱ μᾶλλον ἀνυπερέδρατοι κατὰ τὸ φαινόμενον δυσκόλαι κατ' οὐδὲν ἐκόλωσαν τὴν πρόδον αὐτῶν. Καὶ αὕται

αἱ δυσκόλαι κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐφάνησαν οἱ κάλλιστοι αὐτῶν βοηθοὶ, διότι πρῶτονον τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν καρτερίαν, καὶ ἐγέννησαν προτερήματα, ἧτινα ἄλλοι ἤθελον μένει ὑπνώδοντα καὶ ἀγνωστα. Ὑπάρχοι τῶσα παραδείγματα καλυμάτων οὕτω καταβληθέντων καὶ ὀριζῶν οὕτω ἀποκτηθέντων, ὥστε πληροῦται τὸ ῥῆϊεν ὅτι, «τὸ πᾶν κατορθοῦται διὰ τῆς θαλήσεως».

Οὐδαί, γνωρίζει ἀκριβῶς τί ἦτο ὁ Σαικσπῆρος, ἀλλ' οὐδαμία ἀμφιβολία ὅτι κατήγετο ἐξ εὐτελοῦς τάξεως. Ὁ πατὴρ του ἦτο κροσώλης καὶ συγχρόνως λαχανοπώλης, ὁ δὲ Σαικσπῆρος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν τῇ νεαρῇ ἡλικίᾳ ἐπιουργός· τινὲς διαβαδίουσιν ὅτι ἦτο κλητὴρ σχολείου καὶ μετὰ ταῦτα γραμματεὺς συμβολαιογράφου. Ἀληθῶς δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι ἦτο ἐπιτομὴ οὐχὶ μὴς ἀλλ' ἀπαθῶν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Διότι ἡ ἀκρίβεια τῶν ναυτικῶν ἐκφράσεων του εἶνε τοιαύτη, ὅπτε ναυτικὸς τις συγγραφεὺς διαβεβαίωσθαι ὅτι ἐξ ἄπαντος ἐγίνωσκε τὴν τέχνην, ἐν ᾧ κληρικὸς τις συμπεραίνει ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὅτι διέτρεξε τὸ κληρικὸν στάδιον, καὶ ἑτέρος τις καταγινόμενος περὶ τὰ τῶν ἵππων διτυγχέεται ὅτι ὁ Σαικσπῆρος ἦτο ἱππέμπορος, ἐχηρημάτισεν ἀναμφιβόλως ὑποκριτῆς, καὶ ἐπὶ ζωῆς του πολὺὰ πρόσωπα παρέστησε, συλλέγων ταῦτοχρόνως τὰς θαυμαστάς ἐκείνας γνώσεις ἐν τῷ ἐκτεταμένῳ σταδίῳ τῆς πείρας καὶ τῆς παρατηρήσεως. Ὅπως δὲποτε ἐπιμελῶς ἐσπούδασε καὶ δραστηρίως ἐργάσθη, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν ἐπιδρῶσιν ἰσχυρῶς εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀγγλικοῦ χαρακτήρος.

ΥΠΗΡΕΤΑΙ

τῶν Βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων.

Οἱ αὐλικοί, οἱ ὑπηρετοῦντες ἐντὸς τοῦ Παλατίου τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καὶ περὶ τὴν ὑσρασίαν ἰδίως τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν βασιλίδων ἀσχολούμενοι, (θαλαμηπόλοι καὶ κωκυταινται) ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εὐνοῦχοι, καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν καταυτᾶ ἀπίστευτον. Διότι, ἂν δὲν ἦνε ὑπερβολαὶ τὰ τοῦ Λιβανίου, ἡ ὑπηρεσία τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἀπησχόλει «μαγειροὺς μὲν χιλίους, κουρέας δ' οὐκ ἐλάττους, οἰνοχόους δὲ πλείους, σμήνη τραπέζοποιῶν, εὐνοῦχους δ' ὑπερ τὰς μυρίας παρά τοῖς πομῶσιν ἐν ἧρι». Ὁ Ἰουλιανὸς περιέπτειλε τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπηρετῶν του. Ἄλλ' ἐπὶ τῶν μετ' αὐτῶν αὐτοκράτῶρων, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέβη εἰς . . . μυριάδας! Ὁ Ζώσιμος λέγει ὅτι ὁ Θεοδόσιος τοσαύτην ἐπειθήγαγε τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ δαπάνην, ὥστε «διὰ πλῆθος τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῆς περὶ ταῦτα πολυτελείας, τάγματα πολυάνθρωπα καταστήθαι μαγειρῶν τε καὶ οἰνοχόων καὶ τῶν ἄλλων, οὗς εἰ τις ἐξαριθμησασθαι βουληθεῖν, συγγραφῆς αὐτῷ πολυστίχου δεήσει». Οἱ υἱοὶ τοῦ

Θεοδόσιου, μετά τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἐπεχείρησαν νὰ μεταβιβάσωσι δὴθεν ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον τὰ περὶ τὴν ἐκκενὴν Ἀθήνην καὶ ὁ μὲν Ἀρκάδιος ἐκράτησε 280 μόνον τακτικούς καὶ 610 ὑπερκρίτους ὑπαλλήλους εἰς τὰ γραφεῖά του· ὁ δὲ Ὀνώριος ἐνόμισε κατόρθωμα εἶναι περιέττειλε τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ μὲν Γενικοῦ Ταμείου εἰς ἐξακοσίους τεσσαράκοντα ἑξ, τοῦ δὲ Εἰδικοῦ εἰς τριακοσίους, χωρὶς τῶν ὑπεραριθμῶν!

Ο ΥΠΕΝΔΥΤΗΣ

Ἐξ ὧν τῶν μερῶν τοῦ ἱλατισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὑπενδύτης, τὸ γινώσκον, ἀπλούστατον σήμερον, ἔτε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ ὑπενδύτου, ὑπῆρξε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀντικείμενον μυθώδους πολυτελείας. Ὁ καλλωπιστής, ὁ σεβόμενος ἑαυτὸν, ἠρέμει τοὺς ὑπενδύτας του κατὰ δωδεκάδα· ἢ καὶ ἐκτοντάδας ἐν Γερμανίᾳ λ. χ. ἔνθα ἢ περὶ τὸν ἱλατισμὸν πολυτέλειαν εἶχεν ὑπερβῆ πᾶν ὄριον, ὑπουργός τις Σχέζον ἐκέκτητο 300 ὑπενδύτας καὶ ἄλλας τόσας φανάκας! — Τόσον πολλὰς περιβόικαις, ἔλεγεν ὁ μέγας Φρειδερίκος περὶ τοῦ κόμητος Bruhl, διὰ τόσον μικρὰν κεφαλὴν!

Ὁλόκληρον λοιπὸν μουσεῖον ὑπενδύτων ὄφρα νὰ ἔχη τις κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, ἐὰν ἤθελε νὰ συναριθμηθῆται μετὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ καλοῦ κόσμου. Κατεσκευάζετο δὲ τὸ ἔνδυμα τοῦτο ἐξ ὀριούχου, μετάξης, βελούδου ἢ ἐξ ὑφάσματος τριχίνου διὰ χρυσοῦ πεποικιλμένου, καὶ σχεδὸν ἔθεωρεται ὡς τι ἔργον καλλιτεχνικόν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ δικαιοσηθῆ μετὰ πάσης δυνατῆς πολυτελείας. Καθ' ὅλην τὴν ἔμπροσθεν ἐπιφανείαν αὐτοῦ ἦτο κατακείμενον διὰ κοσμημάτων περιττανόντων διάφορα πρόσωπα, ἢ σκηναίς κοιμικαῖς καὶ βουκολικαῖς, κυνηγέται, ὑποθέσεις μύθων τοῦ Αἰφονταίου κ.τ.τ. Ἐπὶ τοῦ ὑπενδύτου τοῦ δεῖνα οἰκονομολόγου, ἢ τοῦ γενικοῦ ἐπιμελητοῦ, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ περιττανόμενος τοὺς ἔρωτας τοῦ Ἄρειας καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐπ' ἐκείνου δὲ στρατάρχου τινὸς ἐν διαθεσιμότητι ἐπιθεώρησιν ὀλοκλήρου ἱππικοῦ σώματος. Ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ΙΒ' Αἰουδοβίκου πολὺς ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ὑπενδύτου μικροῦ τινος μεγιστάνος, ἐφ' οὗ ἀπεικονίζοντο αἱ κυριώτεραι σκηναὶ τῶν μάλλον φημιζομένων μελοδραμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐξήκολούθησε δὲ ὁ συρμὸς τῶν τοιαύτων ὑπενδύτων μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τοῦ ΙΣΤ' Αἰουδοβίκου.

Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν κομβίων, τὰ ὅποια προσεβόησαν εἰς τοὺς ὑπενδύτας τούτους; Κατὰ τὸ μέγεθος εἶχον περιβόειαν ταλλήρου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑπερ ἦτο μεγαλειότερον τῶν σημερινῶν, κατεσκευάζοντο δὲ ἐκ χάλυθος εἰργασμένου, ἐκ λίθου πυρίτου, λίθων πολυτίμων ἢ καὶ ἀδάμαντων.

Ὁ κόμης Ἀρτουά, ὁ κατόπιν Κάρολος Ι', εἶχε τὰ κομβία τοῦ ὑπενδύτου του ἐκ λίθων πολυτίμων, ἐφ' ὧν ὑπῆρχον μικρογραφίαι ἀπεικονίζουσαι εἴτε μορφὰς ἐπὶ καλλοῦν δικαπεπέας, προτομὰς ἀρχαίων, ἢ θεῶν μεταμορφώσεις. Οἱ δὲ ἔργον ἔχοντες νὰ τρέχωσιν εἰς τὰς δαυὰς πρὸς ἐρωτικάς κατακτήσεις ἔφερον ἐπὶ τῶν κομβίων των τὰς εἰκόνας τῶν ὀρλιῶν, ἃς εἶχον κατακτεθεῖ, καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

Ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τὰ ἀντικείμενα τῆς διακοσμήσεως μεταβλήθησαν μετὰ τοῦ σχήματος τοῦ ὑπενδύτου, ὅστις ἐγένετο βραχυτέρος. Τὰ κομβία ἔφερον τότε σκηναίς τῆς ἐπαναστάσεως ἢ εἰκόνας τῶν ἐπισημοτέρων τῆς ἐποχῆς ἀνδρῶν: τοῦ Ροβεσπέρρου, τοῦ Henriot, τοῦ Saint-Just, τοῦ Jourdan, τοῦ Μαρά.

Ἐπὶ τοῦ ὑπενδύτου τῶν ἀδικαλάκτων ἐβλεπέ τις ἀπεικονιζομένης ὠραίας μικρῆς λαμπητόμου ὑπὸ κυρτῆς ὕψους ὡς τὰς τοῦ ὠρλογοῦ. Τέλος δὲ οἱ τῶν θεάτρων καὶ τῶν ἡδίων φοιτητῶν ἔφερον κομβία, ἐφ' ὧν ἀπεικονίζοντο αἱ εὐνοούμεναι αὐτῶν χοῖδοι ἢ χορεύτριαι, ἢ αἱ ὠραῖαι ἠθοποιῶν, αἱ μάλλον εὐδοκίμουσαι καὶ διαφημιζόμεναι.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚΑΘΓΕΙΣ

Τὸ ζήτημα τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν ἐποικήσκει μέγα βήμα ἐν Κροατίᾳ. Ἐξ ἡγρῶν ἐπιστέλλουσιν εἰς τὴν βιενναίαν *Πολιτικὴν Ἀργακόμειαν*, ὅτι δυνάμει τοῦ νέου κροατικοῦ ἐκλογικοῦ νόμου αἱ γυναῖκες μέλλουσι τὸ πρῶτον ἦν νὰ κληθῶσιν, ὅπως συμμετάσχουσιν ὡς ἐκλογεῖς τῶν προσεχῶν γενικῶν ἐκλογῶν τῶν δημοτικῶν συμβουλίων τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Κατὰ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῆς ἡγρῶν, μητροπόλεως τῆς Κροατίας, τοὺς δημοσιευθέντας ἐσχάτως, ἡ πόλις αὕτη ἀριθμεῖ 3,200 ἐκλογεῖς, ὧν 805 εἰσὶ γυναῖκες. ΚΑ Γ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Μ. . . ἐνυμφεύθη ἐσχάτως γυναῖκα λίαν ἀσχημον.

— Καὶ μόνον νὰ νυμφευθῆ τις σήμερον εἶνε σφάλμα βαρίτατον, ἔλεγέ τις τῶν φίλων του. Ἄλλὰ τὸ νὰ πάρῃ γυναῖκα ἀσχημον, κάμνει ὡς ὁ καταγοροῦμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει νὰ ἐπικαλεσθῆ εἰς ὑπεράσπισίν του ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις.

Ὁ Β. με τὴν εὐτραφή ἄψιν καὶ τὴν πρόεχουσαν γαστέρα ἀπέκτισε σημαντικὴν περιουσίαν εἰς κερδοσκοπίας ὀλίγον ὑπόπτους.

Νῦν ἐπιδεικνύει τὴν φαρμακωτέραν πολυτέλειαν ἀγροίκου νεοπλούτου.

— Ἦ στολὴ τοῦ ὑπηρέτη του εἶνε τόσον ὠραία, ἔλεγέ τις προχθὲς βλέπων διαβαίνοντα τὸν Β. . . ἐν ἀμάξῃ, ὅστε θαυμάζει κανεὶς πῶς δὲν τὴν φορεῖ ὁ ἴδιος.

ΛΑΙΘΕΙΑΙ

Ἦ παραγορία, ἢ μάλλον ἀποτελεσματικὴ εἰς πᾶσαν δυστυχίαν καὶ πάντα πόνον, εἶνε νὰ στρέψῃ τις τὰ ὄμματά του εἰς τοὺς δυστυχεστέρους: τοῦτο τὸ φάρμακον πᾶς τις δύναται νὰ μεταχειρισθῆ. Τί συμβαίνει ὅμως εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων;

Ὅμοιοῦμεν πάντες πρὸς ποίμνιον προβάτων εὐθύμως νεμομένων ἐν λευκῶνι, ἐνῷ συγχρόνως ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ σφαγεὺς διὰ τοῦ βλεφματός του ποιεῖται τὴν ἐκλογὴν. Ἄγνοομεν ἐν τῇ εὐτυχίᾳ ὅποιαν καταστροφὴν παρασκευάζει ἡμῖν τὸ περιωμένον, ἀσθενείας, καταδιώξεις, συμφορὰς, ἀκρωτηριάσεις, τυφλότητα, μανίαν κτλ.

Ἦν ὅ,τι ζητοῦμεν νὰ δράζωμεν ἀνθίσταται: τὸ πᾶν ἔχει τὴν ἐχθρικὴν αὐτοῦ θέλησιν, ἢν πρόπει νὰ κατανεκίσωμεν. Ἦ ἱστορία δεικνύει ἡμῖν πολέμους καὶ πανουργίας. Τὰ ἔτη τῆς εἰρήνης εἶνε μικραὶ ἀναχωαί, ἅπαξ κατὰ τύχην συμβαίνουσαι. Οὕτω καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἀικροκῆς μάχη, οὐχὶ μόνον κατὰ κακῶν ἀφρημένων, οἷα τὰ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνίας, ἀλλὰ μάχη κατ' ἄλλων ἀνθρώπων. Παντοῦ συναντᾷ τις ἀντίπαλον. Ὁ βίος ἐστὶ πόλεμος ἀνευ ἀναχωχῆς, καὶ ἀποθνήσκουμεν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἀνὰ χεῖρας. (Schopenhauer.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ τινος συνεκροτήθη ἐν τῷ ἀμφιθέατρῳ τῆς Σαρδόννης ἐν Χερσίσις γενικὴ συνεδρίασις τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Τῆς συνεδριάσεως ταύτης προήδρευεν ὁ Bouley, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἦ Ἑταιρία αὕτη, ἰδρυθεῖσα παρὰ τινος ἀρχαίου στρατιωτικοῦ ἱατροῦ, τοῦ Decroix, ἀριθμεῖ ἤδη ὑπὲρ τοὺς χιλίους Ἑταίρους, οὐκ ὀλίγους δὲ προσηλύτους: κατόρθωσε, καὶ μικρὰ δὲν εἶνε τὰ παρ' αὐτῆς μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα. Ἐχει προσέτι λίαν ἐφημερίδα, κατὰ μῆνα ἐκδιδομένην, ἐν ἣ καταχωρίζονται ἄρθρα καὶ ἐκθέσεις ἀποκαλύπτουσαι καὶ βεβαιούσαι τὰ ὀφέλη ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Ἄλλ' ὡς ἐν παντὶ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἄλλῳ ἀγαθῇ προθέσει τῆς Ἑταιρίας, ἢ ὑπερβολὴ παρεῖσθη.

Ἦ ἀντικαπιναστικὴ ἐφημερίς κατεχώρισεν ἄρθρον ἐν τινι τῶν τελευταίων ἀριθμῶν αὐτῆς, δι' οὗ ζητεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι οἱ καπνίζοντες ἀπαδεικνύουσιν ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν κλάσιν τῶν «ἐκφυλισθέντων ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς ἐξέρχονται οἱ «τυχοδιώκται, οἱ κλέπται, οἱ λωποδύται, οἱ «παραχαράκται, οἱ κισθηλοποιοὶ, οἱ φονεῖς, οἱ τινες ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν τόσῳ ἐξογαῶσι τὸ «κῶμα τῆς ἐγγληματικότητος καὶ ἐμποιοῦσι τὴν «φρίκην διὰ τῆς ἀφρηγῆσεως τῶν κακουργημάτων αὐτῶν». Μία τῶν συνεταίρων δὲ, ἢ κ. Salluz, ἔγραψε καὶ ποιήμα μακρόν, ἐν ᾧ παρίσταται κόρη παραπνοουμένη ὅτι ἐν γρηῷ κατέλειπεν αὐτὴν μό-

νην ὁ μνηστὴρ αὐτῆς, ὅπως μεταβῆ εἰς ἄλλο δωματίον ἵνα καπνίσῃ. Βεβαίως ὑπερβολαὶ εἶνε αἱ τοιαῦται κατηγορίαι κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ· ἀλλ' οὐχ ἦτον εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ μακρὰ καὶ πρὸ πάντων ἡ μεγάλη γρησις αὐτοῦ φέρει ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα κατὰ τῆς υγείας ἐν γενεῇ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, εἰς οὗ τὴν ἐξασθένησιν οὐκ ὀλίγον συντελεῖ.

Ἦ Ἐδημοσιεύθη πρὸ τινος ἐν Λονδίῳ ἐκθεσις περὶ τῶν ὑπὸ τῆς πείνης ἀποθανόντων ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ ἔτος 1880. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυστυχῶν, ἐν τῶν θάνατον προξένησαν αἱ στερεῖσεις, ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 101 πρόσωπα, ἐξ ὧν τὰ 55 μὲν εἰσὶν ἄνδρες, τὰ δὲ 46 γυναῖκες.

Ἦ Ὁ ἱατρὸς Τάνερ, ὁ εἰς τὴν τσσαρακονθήμερον νηστείαν ὑποβλήθεῖς, εὑρίσκει μιμητάς. Ἦδυσίς τις ἐν Χικάγου ἀγγέλλει ὅτι καὶ ἄλλοις τις, ὁ κ. John Griscorn, ἤρριπεν ἀπὸ τινων ἡμερῶν νηστείαν, ἢν προτίθεται νὰ παρατείνῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας. Περιφρουρεῖται δὲ ὑπὸ ἱατροῦ, καὶ διακηρύττει ὅτι τὴν νηστείαν ἀνέλαθεν ἐπὶ ἐπιστημονικῷ σκοπῷ.

Ἦ Ἐν Βόρῳπῃ ἡ μανία τῆς στατιστικῆς ἐφθασε νὰ ἐπακταθῆ καὶ μέχρι τῶν φωσφόρων, ἐξ ὧν ὑπελογίσθη ὅτι δαπανῶνται καθ' ἐκάστην περὶ τὰ 2 δισεκατομμύρια. Πῶς κατασκευῆν αὐτῶν ἀπαιτοῦνται 400,000 κυβ. μέτρα ξύλου καὶ 210,000 χιλιγ. φωσφορικῆς ὕλης. Ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι εἰς προστριβὴν ἐνδὲς φωσφόρου ὅπως ἀνάψῃ ἀπαιτεῖται ἐν δευτερόλεπτον τῆς ὥρας, (καὶ ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ ὅποια ἀπαιτοῦσι πολὺ πλείοτερον καὶ οὕτε καὶ ἀνάπτουσιν), ὁ χρόνος τὸν ὅποιον οἱ κάτοικοι τῆς Βόρῳπῆς δαπανῶσιν εἰς προστριβὴν φωσφόρων, θέλει συμποσῶθῃ εἰς 550,000 ὥρας καθ' ἐκάστην, ἢ, ἄλλως, εἰς αὐτῆς κάτοικος ὅπως ἀνάψῃ ὅσα φωσφόρα καταναλίσκει ἐπὶ μίαν ἡμέραν βλα ἢ Βόρῳπῃ, ἢ ἡμερῶν 550,000 ὥρας, ὑπερ ἰσодυναμεί πρὸς 22,016 ἡμέρας, ἢ 63 ἔτη.

Ἦ τὴν ἀκόλουθον συγκινητικὴν πρᾶξιν μερτυροῦσαν περὶ τῆς νοημοσύνης καὶ ἀγαθότητος τοῦ κυνός, εὑρίσκομεν ἐν τινι γαλλικῇ ἐφημερίδι. Ἦμαξήγος τις ἰστάμενος ὀρθὸς ἐντὸς τοῦ ἀμαξίου αὐτοῦ, συζημένου ὑφ' ἐνὸς ἵππου καὶ ἀκολουθομένου ὑφ' ἑτέρου τυφλοῦ, διήκοητο τὴν γέφυραν τῆς Ροτόνδης. Ἐβρεθείς δὲ πλησίον σωροῦ ἄμμου καὶ θελήσας νὰ στρέψῃ τὸ ἀμαξίον χωρὶς νὰ καταβῆ, ἀνέτρεψεν αὐτὸ διὰ τῆς ἀπερισκέπτου ταύτης κινήσεως καὶ ἐξώθησεν εἰς τὸν ποταμὸν, ἔνθα ἵπποι καὶ ὄμαξα κατεποντίσθησαν. Ὁ ἀμαξήγος ἐν τούτοις κατόρθωσε νὰ πηδήσῃ ἐπὶ τῆς γεφύρας.

Ὁ τυφλὸς ἵππος ἀνεβῆν μετ' ὀλίγον, κοπέντων τῶν συνδεδέντων αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀμαξίου λωρίων, πλὴν τὸ δύσμορον ζῶον, μὴ δυνάμενον νὰ διευθύνῃ ἑαυτὸ, περιεδιδεῖτο ἐντὸς τοῦ ποτα-

μῶς κατὰ τὴν φορὰν τοῦ ὕδατος. Εὑρίσκειτο ἤδη ὑπὸ τὴν γέφυραν λαμβάνον ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ τὸ μέγα βεῦμα τοῦ βεῖθρου, ὅτε βίφθεις εἰς βοήθειάν του ὁ κύων τοῦ ἀμαζήγου ἀρπάζει τὸν ἵππον ἐκ τοῦ στόματος καὶ ἐκ τοῦ περιλαιμίου καὶ τὴν ὁδηγεῖ πρὸς τὴν προκυμαίαν, ἔπου κατάρθωσαν νὰ τὴν ἀνασύρωσιν. Ἀκολούθως τὸ νοήλον ζῶον ἤρξατο διατρέγον τὴν προκυμαίαν, δεικνύον σημαία ἀνησυχίας διὰ τὸν ἄλλον ἵππον, ὅστις κατεποντίσθη μετὰ τοῦ ἀμαζίου, χωρὶς οὐδὲν ἔχνος αὐτῶν νὰ ἀνευρεθῇ.

«Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ εἰς τὴν ἔξωτα ἀκόμη δὲν ἐννοοῦν νὰ πρακτικῶς τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος των. Ἰδοὺ περικοπὴ ἐπιστολῆς νέου Ἀγγλοῦ πρὸς τὴν μνηστὴν του· Ἐπιθυμῶ, φιλότατη, νὰ μὴ μοῦ γράψῃς πλέον τόσον μακρὰς ἐπιστολάς. Συλλογίσου λοιπὸν τί θὰ συμβῇ ἐάν ποτε ἤθελες εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κινήσῃς κατ' ἐμοῦ δίκην, ὡς διαλύσαντος τοὺς ἀρχαῖους· Ὡὰ γείνην χρεῖα νὰ ἀντιγραφῇ ἢ ἀλληλογραφία μας, καὶ τὸ δικαστήριον θὰ ἀπαιτήσῃ τέσσαρα φράγκα δι' ἕκαστον φύλλον ἐβδόμηντα δύο γραμμῶν. Ὅσα συντομώτερον εἶνε αἱ ἐπιστολαί, τόσῳ εὐθηνότερα θὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν δικαστῶν!»

«Ἐν Νέα Ἰόρκη κατασκευάζονται ἀπὸ τίνος χρόνου οἰκίαι τοιοῦτων διαστάσεων, οἱ δὲν ἀπαντῶνται ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνηγέρθησαν ἐν τῇ μεγάλῃ ἀμερικανικῇ πόλει οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 2,200 κτιρίων στοιχίσαντα ὑπὲρ τὰ 115 ἑκατομμύρια φράγκα. Τοσούτον ἀκριθὰ κατήνησαν τὰ οἰκόπεδα, ὅτε εἰς τινὰ μέση ἀναγκάζονται νὰ κατασκευάζωσιν οἰκίας φοβεροῦ ὕψους· ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἔχουσαι ἕως δεκατέσσαρα πατώματα, πρὸς εὐκολίαν δὲ τῶν ἐν αὐταῖς κατοικούντων μεταχειρίζονται ἀντὶ κλιμάκων ἀνάβαθρα κρεμαστά, δι' ὧν ἀναδοκαταβαίνουσιν καὶ κυκλοφοροῦσιν οἱ κάτοικοι, ὡς τὸ πλήθος ἐν ταῖς ὁδοῖς.

«Κατὰ τὴν «Σπρίνγκ» τοῦ Λονδίνου, ἱατρὸς τις τοῦ Manchester παρετήρησεν ὅτι τὰ ἀνθρώπινα κρῆνιζ ἀποβαίνουσιν ὀλονὲν μικρότερα εἰς τὰς βρετανικὰς νήσους. Ὁ ἱατρὸς οὗτος στηρίζει τὴν γνώμην του εἰς ὅτι εἶπον αὐτῷ πολλοὶ πιλοποιοὶ τοῦ Manchester, οἵτινες ἄπαντες παρετήρησαν ὅτι ἐξητοῦντο συχνότερον ἢ ἄλλοτε πῆλοι στενότεροι. Πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἤκει εἰς τοὺς πιλοποιοὺς νὰ ἔχωσιν ἐπὶ ἐκάστης δωδεκάδος ἕνα πῆλον τοῦ μικροτέρου πλάτους, ἣδη δὲ ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχωσι τρεῖς ἢ τέσσαρες τοιοῦτοι ἐπὶ δώδεκα, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι τὸ μέγεθος τῆς κεφαλῆς τῶν ἐφήθων κατοίκων τοῦ Manchester ὑπέστη σμίκρυνσιν. Ὁ δημοσιεύων τὰς πληροφορίες ταύτας ἱατρὸς φρονεῖ ὅτι ἡ σμίκρυνσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν ἔργων, εἰς ἃ ὑποβάλλουσι τὰ παιδία ἐν τοῖς σχολείοις.

«Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως τμήματος ἐν Νέα Ἰόρκη ὁ ἀριθ-

μὸς τῶν εἰς Ἀμερικὴν ἐρχομένων μεταναστῶν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος θέλει ἀνέλθει εἰς ἡμισυ περίπου ἑκατομμύριον ψυχῶν. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστατῶν συνεποσώθη εἰς 327,000 ἀνθρώπων, ὧν ὑπὲρ τὰς 104,000 ἦσαν Γερμανοὶ, ὑπὲρ τὰς 66,000 Ἴρλανδοί, περὶ τὰς 34,000 Ἀγγλοὶ καὶ 35,000 Σουηδοί. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐξαχόμενα τοῦ τρέχοντος ἔτους δεικνύουσιν ὅτι ἐπῆλθεν ἐλάττωσις μὲν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἴρλανδῶν, αὐξήσις δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερμανῶν κατὰ τοὺς 4 πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκ τῶν ἀφικομένων 80,000 ἀνθρώπων μέχρι Μαΐου ἦσαν 23,000 Γερμανοὶ, 17,000 Ἴρλανδοί, 11,000 Ἀγγλοὶ, 9,000 Σουηδοί. Εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ ἔτους τούτου ἀφίκοντο εἰς Ἀμερικὴν 53,000 Γερμανοὶ, 11,000 Ἴρλανδοί, 10,000 Ἀγγλοὶ καὶ 4,000 Σουηδοί ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μεταναστῶν, οἵτινες συνεποσώθησαν εἰς 109,000.

Εἰς Ἀνατολίαν

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

«Ὅπως διακρίνωμεν τὰ πρόσφατα ὡὰ ἀπὸ τῶν μὴ τοιοῦτων μεταχειριζόμεθα συνήθως τὸ γνωστὸν μέτρον τοῦ νὰ παρουσιάζωμεν αὐτὰ ἀπέναντι τοῦ φωτός· καὶ ἐν μὲν τὸ ὠδὸν φαίνεται καθάρην καὶ διαφανῆς, ἀπόδειξις ὅτι εἶνε νοπὸν· τάνάπαλιν δὲ τόσον εἶνε πλαισιότερον, ὅσον φαίνεται σκοτεινότερον.

Ἰπάρχει δὲ καὶ ἄλλο μέτρον οὐχ ἥττον ἀσφαλὲς πρὸς διακρίσιν τῶν νοπῶν ὠδῶν, ὅπερ βασίζεται ἐπὶ τῆς βαθμικῆς ἐλαττώσεως τοῦ βάρους αὐτῶν καθ' ὅσον παλαιόνουν. Ἢ ἐλάττωσις αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὕγρον τοῦ ὠοῦ ἐξατμίζεται κατὰ μικρὸν διὰ τῶν πόρων τοῦ κελύφους, καὶ ἀντικαθίσταται δι' ἴσης ποσότητος ἀέρος εἰσερχομένου διὰ τῶν αὐτῶν πόρων. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μέτρον εἶνε τὸ ἐπόμενον·

Ἐντὸς ἀγγείου ἔχοντος ἰκανὸν βάθος διαλύομεν 150 γραμμάρια κοινῶ ἀλάτος εἰς μίαν λίτρον ὕδατος συνήθους θερμοκρασίας. Εἰς τὴν διάλυσιν ταύτην ἐὰν ἐμβάλωμεν τὸ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τεχθὲν ὠδὸν, θὰ ἴδωμεν αὐτὸ νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν πυθμὲνα τοῦ δοχείου. Τὸ τεχθὲν τὴν πρότεράιν δὲν κατέρχεται ἀκριθῶς μέχρι τοῦ πυθμῆνος, ἀλλὰ μένει μετέωρον ἐν τῷ ὕγρῳ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα. Ἐὰν τὸ ὠδὸν εἶνε τριῶν ἡμερῶν, μένει εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ δοχείου, πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕγρου, ἥτοι ὅλον ἐν τῷ ὕδατι. Ἄν δὲ τὸ ὠδὸν ἔχῃ ἡλικίαν ἀνωτέρην τριῶν ἡμερῶν, μένει ἐπιπλέον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, τείνον νὰ ἀνυψωθῇ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ πλείωται ἡμέραι παρήλθον ἀφ' ἧτου ἐτέλθη.

Τὸ μέτρον τοῦτο εἶνε καὶ ἀσφαλὲς καὶ εὐκόλον νὰ ἐκτελεσθῇ.